

Maica Domnului cu Pruncul, Icoana făcătoare de minuni de la Mănăstirea Nicula, Cluj, pictată în 1681 de către preotul Luca din Iclod

DIN SUMAR:

- "Viața duhovnicească înseamnă luptă duhovnicească" (interviu) – **ARHIM. DUMITRU COBZARU**....(pp. 2-3)
- Despre "starea de tranziție" – **ALEXANDRU NEMOIANU**....(p. 3)
- Rămânerea - în - afară – **AUREL SASU**.....(p. 4)
- Părintele Benedict Ghiuș și mireasma duhovniciei – **PROTOS. BENEDICT VESA**.....(p. 5)
- Părintele Toma Gherasimescu (1903-1975?) – **PR. FABIAN SEICHE**.....(p. 7)
- Școala de vară "Cultură și civilizație românească în Protopopiatele din Verona și Veneția" – **IONIȚA TIMIȘ**.....(p. 9)

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

La Nicula doar icoană, în ceruri Maică și Doamnă

„Și s-a arătat din cer un semn mare:
o femeie înveșmântată cu soarele, și luna era sub picioarele ei
și pe cap purta cunună din douăsprezece stele”
(Apoc. 12, 1)

Acum cincizeci de ani tocmai terminasem liceul. Dădusem admiterea la facultate și, după reușită, am venit la Mănăstirea Nicula să mulțumesc Domnului Hristos și Maicii Domnului pentru ajutor. Pe drumul înspre Mănăstire mulțime multă cântând, ca și astăzi, cântări de procesiune:

La Nicula doar icoană, / În ceruri Maică și Doamnă.

Mergând, mă abordează un neoprotestant și-mi zice: „Săracii de voi! Maria-i în țărâna pământului și voi îi faceți atâtea rugăciuni”. M-am întristat de atitudinea lui eretică, dar n-am întins polemica, pentru că nu era nici timp și nici cazul. Eu credeam și cred, ca toți creștinii dreptmăritori, că Maica Domnului este de-a dreapta Mântuitorului Hristos. Și cântam și eu cu mulțimea de popor *La Nicula doar icoană, / În ceruri Maică și Doamnă.*

Cântările acestea de procesiune, deși de factură populară, abordează subiecte creștine de mare importanță. Întâi de toate o preaslăvesc pe Maica Domnului, care este „mai cinstită decât Heruvimii și mai slăvită fără de asemănare decât Serafimii”. Trei motive sunt pentru care fac acest lucru: întâi pentru că L-a născut pe Domnul Hristos, apoi pentru pururea fecioria ei, iar, în al treilea rând, pentru că este mai presus de toate creaturile văzute și nevăzute.

În acest sens, creștinii îi cântă: *Tu ești cea mai sfântă floare! Aleasă dintre fecioare, iar localizând-o la Nicula: Aici floare aurită! / În ceruri Maică slăvită.* Noi nici nu o putem slăvi așa cum s-ar cuveni: *Noi nu te putem cinsti! După cum s-ar cuveni.* Creștinii adoptă felul de gândire al Sfântului Ioan Teologul, care a văzut în cer o femeie înveșmântată cu soarele, și luna era sub picioarele ei și pe cap purta cunună din douăsprezece stele (Apocalipsa 12, 1).

Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului de la Nicula este locul unei prezențe harice. Pictată în 1681 de către Părintele Luca din Iclod, de-a lungul anilor, a adus multă mângâiere credincioșilor noștri încercați de necazuri. Aici și-au mărturisit bucuriile și și-au plâns necazurile. Realizând oamenii că-n prezența ei harică intră în legătură cu Maica Domnului din cer, și implicit cu Preasfântul ei Fiu, aleargă la Nicula din toate părțile.

Euforia duhovnicească de la sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului nu are doar un caracter doxologic. Îi cântăm Maicii Domnului *Maică Sfântă și-ndurată! Fii de noi toți lăudată*, dar, în același timp, îi spunem și toate necazurile noastre. Așadar, prezența noastră la Mănăstire are și un scop pragmatic: *Cei bolnavi vin cu credință! / Încărcați de suferință, / Cei bolnavi vin cu dor mare, / Să primească vindecare.*

Dar nu numai cei bolnavi, ci noi toți venim cu oful nostru, cu neliniștile noastre, cu problemele noastre: *Am venit măicuță! / Să te mai vedem, / Să-ți spunem necazul, / Care-l mai avem.* Și, participând la slujbe, ușurându-ne sufletul prin spovedanie, întărindu-ne prin împărtășanie, plecăm liniștiți acasă.

Starea de suflet ne-o exprimăm tot prin cântare: *Maică, tu ne-ai ajutat! / De-am făcut ce ni s-a dat, / Ne-am ușurat sufletul / Ne-am îndreptat umbletul, / Încălziți de-a ta iubire, / Plecăm de la mănăstire, / În suflet ducem credință, / Dragoste și pocăință, / În inimi ducem tărie și cerească bucurie, / Niciodată n-om uita, / Marie, dragostea ta, / Ci ne vom ruga mereu, / La Maica lui Dumnezeu.*

Conștienți fiind de faptul că generațiile se succed și steagul credinței trebuie să-l predăm altor generații, ne rugăm Maicii Domnului pentru cei tineri. Și-i zicem din tot sufletul: *Dă-le-n suflet bunătate, / S-aibă cununii curate, / Biserica s-o iubească, / De mamă să te primească.* Din propria experiență știu ce mare importanță pot avea pentru sufletele tinere aceste preocupări sfinte, legate de Adormirea Maicii Domnului.

Cântările de procesiune ce însoțesc pelerinajul, pe lângă caracterul doxologic și pragmatic au și un caracter mărturisitor. În vremurile „de tristă amintire”, când se făcea propagandă fățișă împotriva credinței, creștinii ce veneau la mănăstire cântau din toți rărunchii: *Ajută-ne Măicuță, / Să ne rugăm mereu, / Să credem totdeauna, / Că este Dumnezeu.* Într-o manieră intelectuală, acest lucru filosoful Petre Țuțea îl spunea așa: *Fără Dumnezeu, fără credință omul devine un animal rațional care vine de nicăieri și merge spre nicăieri*¹.

În paranteză fie spus, dacă atunci era în vogă materialismul dialectic, acum e în vogă materialismul practic. Secularismul îi face pe oameni să nu mai aibă preocupări religioase profunde. Ce cântam acum cincizeci de ani este actual și astăzi: *Că-n aceste zile grele, / Antihrist vrea să ne-nșele, / Și zice că e Mesia, / Vrea să strice Liturghia.* Puțină lume mai știe că în anul 1955, „părinții întemeietori” ai Uniunii Europene, Konrad Adenauer, Alcide De Gasperi și Robert Schuman, i-au alcătuit un steag cu profund

¹ Petre Țuțea, *Între Dumnezeu și neamul meu*, Editura Anastasia, București, 1992, p. 64.

caracter religios. Culoarea albastră este culoarea Maicii Domnului, iar cercul format din douăsprezece steluțe este cununa de pe capul Maicii Domnului, așa cum a văzut-o Sfântul Ioan Teologul în cartea Apocalipsei, capitolul 12, versetul 1.

Anul 2017 a fost dedicat de către Sfântul Sinod iconarilor, pictorilor bisericești, comemorării Patriarhului Iustinian și apărătorilor ortodoxiei în timpul comunismului. Or pentru noi transilvănenii, cel mai prețuit iconar este Părintele Luca din Icold, care ne-a lăsat icoana de la Mănăstirea Nicula și încă două icoane: la Mănăstirea Strâmba și la Muzeul Catedralei din Cluj.

Patriarhul Iustinian a păstorit Biserica în vremuri dificile și s-a folosit de toată înțelepciunea și tactul său pentru ca viața religioasă să se continue normal, cu toate privațiunile ce i s-au impus, folosindu-și bruma de capital politic pe care o avea ca bisericile să fie deschise, să nu fie dărmate și oamenii să-și poată boteza copiii, să-și poată cununa tinerii și să-și poată îngropa morții. Mitropolitului Bartolomeu, care-i era șef de cabinet pe vremea aceea, la un moment dat i-a destăinuit: *Iată, Anania, puterea mea politică e în declin. Am folosit-o cât am putut în interesul Bisericii, și poate că tocmai de aceea creditul meu pe lângă Guvern scade.*

Adormirea Maicii Domnului (secolul XVII), Pictor: Sfântul Pafnutie (Părvu Mutu), Mănăstirea Sinaia, Prahova.

Bartolomeu Anania va ajunge în temnița din Aiud. Și nu numai el. De la noi de la Cluj a fost întemnițat protopopul Florea Mureșanu, care a murit în temnița din Aiud, Rectorul Galaction Liviu Munteanu, care și el, de asemenea, a murit la Aiud, Părintele Profesor Ioan Bunea, care s-a întors de la temniță, dar cu sănătatea zdruncinată, și mulți alții.

Pentru cei căzuți la Aiud, cu ani în urmă, am ridicat un Memorial. Iar cu cei ce au murit la Gherla, sub oblăduirea Mănăstirii Nicula, vom ridica acum un Memorial. În acest sens, așteptăm sprijinul celor ce-L iubesc pe Domnul Hristos, pe Maica Domnului, și istoria pătimitoare a acestui Popor Român.

Și această ctitorie va fi, ca în general orice ctitorie, un act de mărturisire. Domnul Hristos ne spune: *Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisii-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri. Iar cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor și Eu mă voi lepăda de el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri* (Matei 10, 32-33).

Mulțimea credincioșilor ce se adună an de an la Nicula dau mărturie că încă mai există credință. De fapt, cele două coordonate pe care se sprijină toată spiritualitatea noastră este credința-n Dumnezeu, în Maica Domnului, și atașamentul față de valorile pe care înaintașii ni le-au transmis. Dacă le păstrăm, suntem niște oameni fericiți. Dacă le pierdem valul vremelniciei ne înghite.

Maica Domnului ne-a adunat încă o dată la Nicula. Și-i cântăm cu toată convingerea: *La Nicula doar icoană, / În ceruri Maică și Doamnă. Și-o rugăm cu tot sufletul: Să ne duci cu tine, / Unde calea-ți duce, / Să ne duci în ceruri / La Fiul tău dulce.*

„Viața duhovnicească înseamnă luptă duhovnicească” (I)

Interviu cu părintele Arhimandrit Dumitru COBZARU, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Felea-cului și Clujului, realizat de către M. Tripon¹.

– *V-ați născut într-o localitate din județul Iași, ați urmat școala generală în județul Harghita, v-ați făcut studiile teologice la Cluj, în timp ce erați la o mănăstire din Alba-Iulia, iar mai apoi, la Mănăstirea Nicula. Ce v-a determinat să rămâneți, până la urmă, la Cluj? A fost dorința dvs sau a fost ascultare?*

– Este adevărat, m-am născut la Iași, însă părinții mei au venit în Ardeal când eu aveam doar doi ani. Tata a lucrat la minele Bălan și noi, copii, am rămas aici, în zona aceasta, pentru că aici am făcut școli. Pe când eram la Bălan, Harghita aparținea de Episcopia Alba-Iuliei, și atunci, binecuvântarea pentru Seminarul Teologic am primit-o din partea episcopului Emilian Bidaș, iar apoi, pentru continuarea studiilor, din partea Înaltpreasfințitului părinte Andrei, care era atunci arhiepiscop la Alba-Iulia. Tot de Înaltpreasfințitul părinte Andrei am fost rasoforit pe când îmi făceam studiile la seminar, și apoi hirotonit diacon la Mănăstirea „Sf. Ioan Botezătorul” din Alba-Iulia. Însă mi-am continuat studiile la Cluj. Tot la Alba-Iulia, în aceeași zi în care eu am fost rasoforit, a fost tuns în monahism Preasfințitul părinte Vasile Someșanul, care îmi era duhovnic. În toamna anului 1991 el a fost numit stareț al Mănăstirii Nicula, și atunci eu am venit de la Alba-Iulia cu părintele Vasile Someșanul, la Mănăstirea Nicula, unde am rămas, așa putea să zic, până astăzi, fiindcă acolo am fost tuns în monahism, în 1992, acolo am fost hirotonit preot...

– *Și tot acolo ați fost stareț, din 2000 până în 2009.*

– ... Pentru că toate studiile teologice le-am făcut la Cluj, am rămas la Cluj. Sigur că etapele au fost multe, am fost folosit de Biserică în mai multe locuri, în special în mănăstirile eparhiei noastre, dar nu numai. Am fost și preot militar, am fost și pedagog la seminar, am fost și duhovnic la maici, am fost și stareț la Soporul de Câmpie, și stareț la Mănăstirea Nicula, iar acum sunt exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Felea-cului și Clujului.

– *Care a fost, până acum, locul cel mai de suflet?*

– Mănăstirea Nicula. Acolo sunt legături și mai vechi. La Bălan, unde am copilărit, era preot un călugăr care fusese stareț la Nicula, părintele Serafim Măciucă. Și atunci, eu am fost educat în spiritul ăsta. Nu mă gândeam, atunci când eram copil, că voi ajunge la mănăstirea pe care el o condusesese cândva, dar iată că Dumnezeu toate le lucrează și toate au o logică. Atunci când am ajuns la Cluj, sigur că m-am îndrăgostit de Mănăstirea Nicula. Și încă un amănunt: este vorba de icoana de la Nicula, care, atunci când eu eram seminarist, era așezată în capela episcopală de aici, și aveam acces la ea. Apoi, sigur, rând pe rând, odată ce am ajuns la Mănăstirea Nicula, m-am implicat afectiv și efectiv în tot de s-a întâmplat de atunci încoace la mănăstire. Aș putea spune că, efectiv, Mănăstirea Nicula m-a zidit.

– *Părinte, de ce v-ați călugărit? A fost dorința părinților, a fost chemare sau a fost altceva?*

– Părinții nu m-au împiedicat, în primul rând, fiind oameni foarte credincioși. Am fost educat de un părinte duhovnicesc, părintele Serafim, de care v-am pomenit, și de aici și opțiunea mea pentru viața monahală. Mi-am dorit dintotdeauna să ajung preot și pentru că am fost, și cred că sunt în continuare idealist, așa am gândit în ce mă privește, preoția, celibatară. Adică, din start am gândit, în idealul meu, că o preoție nu se poate face decât celib, sau călugăr, bineînțeles, așa cum am și ajuns.

– *Există încă mentalitatea că se călugăresc cei care au avut deziluzii în dragoste, cei pe care n-are cine să-i întrețină, acum sau la bătrânețe. De fapt, de ce se călugăresc, astăzi, tinerii?*

– Acestea sunt idei preconceptionale! Aceia care se duc la mănăstire pe motivele pe care le-ați enumerat nici nu rezistă în viața monahală. Decepția trece, la urma urmei,

și se trezesc, cei în cauză, într-o realitate a lucrurilor care nu le este proprie și atunci renunță la viața monahală. Este foarte important că în viața monahală intri etapizat, astfel că, până ajungi efectiv să depui voturile monahale, jurămintele, trece o perioadă în care poți să-și schimbi opțiunea. Deci, poți pleca efectiv din mănăstire. Însă, pentru viața monahală trebuie să fie o chemare, din partea lui Dumnezeu, pe care s-o simți lăuntric, și trebuie să fie o dorință proprie, pentru că decizia, până la urmă, îți aparține. Și o credință fermă! Dacă nu ai credință fermă, este foarte greu de rezistat.

– *Cum se face selecția celor care doresc să intre într-o mănăstire?*

– Selecția se face pe parcurs. Bineînțeles că este o selecție primară atunci când cineva optează sau cere să fie primit în mănăstire. Este chestionat de starețul mănăstirii, în primul rând, apoi trebuie să pună la dispoziție și anumite acte, trebuie, neapărat, să-și spună trecutul, trebuie, neapărat, să corespundă din punct de vedere medical, pentru că, de pildă, bolile psihice nu putem să ni le asumăm.

– *Cred că Înaltpreasfințitul părinte Mitropolit Bartolomeu spunea, la un moment dat, că mănăstirea nu e nici orfelinat și nici azil.*

– Așa este. Mănăstirea este o școală de performanță, până la urmă. Am putea spune chiar o universitate – unii părinți folosesc acest termen. Este o școală, un stadion, dacă vreți. Această sintagmă o folosea Sfântul Apostol Pavel, pentru că viața duhovnicească înseamnă luptă duhovnicească. Acolo sunt exerciții spirituale, pe care le folosesc călugării și la care sunt supuși de ceilalți, mai învățați. În mănăstire ies din omul respectiv, din cel care optează pentru viața monahală, toate relele, pentru că în mănăstire se trăiește o situație limită. Ești pe linia întâi, cum am fi pe front. Iar omul în situații limită scoate din el tot ce are, și bune și rele. Și atunci, acestea sunt gestionate de cei care sunt înțelepți, care sunt învățați, care au experiență de viață duhovnicească și care știu să te clădească, efectiv, să te ajute să scapi de cele rele și să-ți promovezi calitățile și, bineînțeles, să excelezi în virtute.

– *Cam de cât timp este nevoie până când un frate sau o soră să treacă de la statutul de novice la cel de călugăr?*

– În general, cam de trei ani, dar poate fi mai mult sau poate fi mai puțin.

– *Care sunt probele pe care trebuie să le treacă un novice, până să ajungă călugăr?*

– Ele sunt de la caz la caz. În primul rând, începătorul trece prin toate ascultările care se dau și care sunt proprii fiecărei mănăstiri, pentru că nu toate mănăstirile sunt la fel. Mănăstirile au diferite activități. Slujbele sunt la fel, în mare măsură, și rânduiala slujbelor, rânduiala liturgică este aceeași. Sunt cam opt ore de rugăciune, la biserică, dar sunt și opt ore de muncă.

– *Ce înseamnă, într-o mănăstire, „muncă”?*

– Înseamnă diferite activități pe care le are mănăstirea, activități fizice, dar și intelectuale. În unele mănăstiri se face foarte multă agricultură, se face zootehnie, în multe mănăstiri se pictează, sunt ateliere de pictură, sunt, la mănăstirile de maici, ateliere de confecționat veșminte, ateliere de broderie. Sunt foarte multe activități care se fac într-o mănăstire, pe lângă faptul că mănăstirea se autogospodărește. Vorbim de o cantină, vorbim de o trapeză. Și apoi, slujbele bisericii presupun o pregătire, trebuie apoi trase clopotele, bătută toaca. Toate acestea presupun factor uman. Ei bine, mai ales începătorii, dar nu numai începătorii, ci toți cei care fac parte din obștea mănăstirii, sunt implicați în aceste ascultări, care de obicei se fac prin rotație. Chiar dacă ai școală, chiar dacă nu ai aptitudini pentru o anumită muncă, tot treci prin ea. Eu am crescut la oraș și nu prea am avut contact cu animalele, dar prima ascultare, când am intrat în mănăstire, prima ascultare a fost la grajd.

– *A trebuit să mulgeți vacile! Sau oile?*

– Da, dar pe lângă asta, să fac tot ce se face la un grajd: să-l curăț, să îngrijesc și să hrănesc animalele. Am avut două vacuțe, câteva oi, porci. Cel puțin trei luni de zile am fost la ascultare, la grajd. Chiar dacă eram seminarist și făceam studii teologice!

– *Mi-aduc aminte de o măicuță care îmi spunea că primi-*

² Valeriu Anania, *Memorii*, Editura Polirom, Iași, 2008, p. 221.

¹ Acest interviu a apărut și în ziarul *Făclia* de Cluj, 26-27 iunie 2017.

se ascultare la stupi, să se ocupe de ei, iar ea avea o frică teribilă de albine.

– Așa se trece prin aceste ascultări. Și în aceste ascultări se observă caracterul omului. Trecând prin aceste ascultări, chiar dacă ai studii, chiar dacă nu ai velleități pentru ascultarea respectivă, atunci se vede dacă tu... calci a călugăr. Adică, se vede dacă lucrezi la răbdare, dacă reușești să te supui, dacă reușești să te smerești, toate acestea fiind calități absolut necesare unui monah.

– Ce înseamnă depunerea jurămintelor în călugărie?

– La intrarea în mănăstire nu se depun jurăminte, ci după ce trece perioada de încercare. Se face o slujbă specială. În primul rând, candidatul se dăruiește total lui Dumnezeu și Bisericii. Cel care dorește să se călugărească, cere lucrul acesta expres și trebuie să-l ceară și în scris. Tunderea în monahism o aprobă doar episcopul locului, pentru că în Biserica Ortodoxă Română starețul de drept al unei mănăstiri este episcopul locului, iar starețul de facto este delegatul, sau împuternicitul episcopului. În cadrul slujbei de tundere în monahism candidatul depune cele trei voturi: al ascultării necondiționate, al sărăciei de bunăvoie și al castității, al fecioriei. Încălcarea acestor voturi monahale te scoate din monahism! Oricare dintre ele ai încălca-o, ești vinovat. Zice Sfânta Scriptură, de cele 10 porunci dumnezeiești, că dacă călcăm una dintre ele, ne facem călcători de toate poruncile, pentru că unul este legiuitorul. Te faci vinovat față de Dumnezeu și dezechilibrezi și armonia din obștea respectivă.

– Cum se sancționează încălcarea voturilor monahale?

– Sunt foarte multe mijloace.

Există un statut de organizare a vieții monahale, care presupune și o instanță de disciplină – o instanță de disciplină internă, un consiliu disciplinar al mănăstirii, iar dacă lucrurile sunt foarte grave, sunt instanțe superioare bisericești. La nivelul episcopiei este un consistoriu monahal eparhial, după care, dacă decizia nu convine, se poate face apel la o instanță superioară, care înseamnă un consistoriu monahal mitropolitan. Deasupra acestuia este Consistoriul Monahal Superior Bisericesc, la nivelul Sfântului Sinod, unde se poate face recurs în cazuri excepționale. Acestea sunt, însă, foarte rare.

– De ce își schimbă călugării numele primit de la părinți, după naștere, la botez?

– Prin asta se consideră că renunți absolut la tot, că efectiv începi o viață nouă.

– Cine alege noul nume al călugărului sau călugăriței?

– Poate să și-l aleagă el, candidatul, dar de obicei se pune un nume prin consultare: starețul se consultă cu candidatul și se consultă și cu nașul de călugărie, pentru că fiecare candidat la călugărie are un naș, un părinte duhovnicesc, și acesta este cel care-l duce sub mantie. E ca la botez, ca la cununie. Numele, la noi, se alege și pentru profilul sfântului care l-a purtat. Ți se pare că profilul respectiv ți se potrivește mai bine.

– Devine model de urmat?

– Model de urmat, da. De obicei numele călugărilor sunt alese cu acribie, ele sunt nume ale Părinților Bisericii, ale pustnicilor din vechime, ale oamenilor cu viață aleasă. Nu sunt luate la întâmplare, aceste nume. De aceea se face și consultare, pentru că starețul, duhovnicul și nașul sunt cei care reușesc, până la urmă, să vadă cel mai bine profilul candidatului respectiv.

– Părinte, ocolesc ispitele mănăstirea?

– Nuuu! Nici n-au cum! Pentru că vorbeam de ascultări: ascultările presupun anumite încercări. Dacă veți citi despre viața monahală din literatura pe care o avem acum la dispoziție din belșug, veți afla de acolo că mul-

te dintre ascultările care li se dau începătorilor, acestora li se par absurde. Dar, cum vă spuneam la începutul dialogului nostru, prin aceste ascultări se încearcă să se vadă, să se descopere caracterul celui care vrea să fie călugăr. Și acesta ajunge, și el, să se cunoască pe sine. De multe ori nici nu bănuia ce zace în el!

– Am întâlnit la un moment dat, într-o mănăstire, o tânără care cânta ca o privighetoare. Tocmai pentru asta, i s-a interzis, pentru o vreme, să mai cânte.

– Ca să învețe să nu se mândrească! Sigur! Eu cunosc foarte bine viața monahală în ansamblul ei, dar o cunosc și prin faptul că am trăit în mănăstire aproape 20 de ani. În mănăstirile de călugări există și „ispita preoției”. Vedeți, călugării ajung și preoți. Ca să ajungi preot, trebuie să faci și puțină școală. Și atunci, sigur că ispitele sunt mari, pentru că te afirmi, ieși în evidență, stai de vorbă cu oamenii, oamenii te apreciază și ți se poate urca la cap că tu ești mai bun și decât starețul, tu gândești mai bine organizarea din mănăstire, tu ai putea face mult mai bine lucrurile, tu ai putea fi mult mai implicat. În felul acesta, încă o dată se dezechilibrează viața monahală, comunitatea, pentru că în mănăstire se trăiește în comunitate, și dacă există un disident, atunci se dezechilibrează toată lumea, toată obștea se tulbură. De aceea se pune foarte mare accent pe ascultarea necondiționată și pe sărăcia de bunăvoie, sărăcie nu neapărat numai materială. Este și materială, pentru că nu-ți aparține nimic, totul aparține obștii, respectiv mănăstirii.

– O maică stareță îmi spune cândva că dacă primește un măr, mărul acela îl împarte la câte persoane are obștea mănăstirii.

– Relatările din viața monahală spun despre un strugure care a fost primit de un călugăr, și călugărul s-a gândit că i-ar prinde mai bine vecinului, și vecinul, tot așa...

– ...Până când strugurele a ajuns din nou la el, la primul care îl primise.

– În viața monahală se împarte totul.

– Dispare, în mănăstire, tentația lucrurilor lumești?

– Situația mănăstirilor din Ardeal, cel puțin, dar și a celorlalte mănăstiri românești este un pic diferită de cea a mănăstirilor din Grecia. Noi nu suntem ca și călugării de pe Sfântul

Munte sau ca și călugării din Grecia. În Grecia, mănăstirile au program pentru public, pentru credincioșii care le vizitează, pentru pelerini, dar sunt zile întregi când mănăstirea-i închisă, nu are acces, din afară, nimeni! La mănăstirile noastre românești nu este așa, mai ales la cele din Ardeal. Mănăstirile noastre sunt misionare. În ce privește Ardealul, mănăstirile au fost reconstruite cu ajutorul enoriașilor, și atunci porțile sunt larg deschise pentru credincioși. Legătura, contactul călugărului cu oamenii, cu pelerinii, cu credincioșii poate atrage după sine și ispite de diverse forme. Trebuie să știți că în mare măsură, în mănăstirile noastre sunt foarte mulți tineri. Majoritatea sunt tineri. Media de vârstă este undeva la 30 de ani, între 30 și 40 de ani. Lumea în care trăim noi este o lume care nu te cruță din punctul acesta de vedere, al ispitelor. Prin faptul că oamenii vin la mănăstire și vin în număr din ce în ce mai mare, se creează o legătură cu lumea, și atunci ești expus tentației, ispitei. Sigur, la nivel de gând. Dacă accepți la nivel de gând, atunci lucrează ispita sau păcatul respectiv în firea ta și încet, încet, cedezi. Cazurile sunt însă foarte, foarte rare, pentru că de obicei se premeditează, și duhovnicul are grijă. Împreună cu duhovnicul, omul respectiv, călugărul respectiv reușește să depășească momentul. Se întâmplă, totuși, să se și derapeze...

(continuare în numărul următor)

Tableta lunii

Despre „starea de tranziție”

Alexandru Nemoianu

(Statele Unite)

Entru tot cel care se uită în jur cu minimală atenție, va fi cu neputință să nu surprindă că omenirea, în tot cursul istoriei, s-a aflat și se află într-o stare de agitație permanentă sau, mai exact, într-o stare de neliniște. Iar cel mai adesea explicația dată acestei stări este anticiparea unei schimbări imediate și urgente și, încă mai precis, existența unei „stări de tranziție”. Această condiție pare să fie o permanență a existenței umane. Această realitate a fost surprinsă foarte bine într-o glumă... Se spune că, după alungarea din Rai, Adam i-ar fi spus Evei: „trebuie să fim foarte cu grijă căci ne aflăm într-o stare de tranziție”. De fapt, acesta și este adevărul. Fie că vrem, fie că nu vrem, fie că ne face plăcere sau nu, condiția umană în această lume este una de provizorat. Acestei împrejurări trebuie să i se dea cuvenita atenție.

În condițiile în care întreaga existență umană a stat și stă sub semnul provizoratului, înseamnă că toți oamenii, din toate vremurile au trebuit să răspundă aceleiași condiții permanente: sentimentul de provizorat. Circumstanțele istorice s-au schimbat și se schimbă, deci acest provizorat mereu se îmbracă în haine noi și, la fel „își schimbă culoarea” răspunsurile oferite de oameni; nu în esență, ci în detalii. Dar condiția dată și răspunsurile stau sub același „tip”. Iar această continuitate tipologică se găsește în esența istoriei omenești.

Conștiința acestui provizorat și panica stărnită de el s-au cerut și se cer umplute, compensate. Modulurile prin care se umple acest gol sunt diferite. De la activități „importante”, la activități frivole. Iar scopul final al acestor acțiuni este de a justifica existența. Pentru cei mai rudimentari și fără imaginație, o existență redusă la acest exil pământesc, dar pentru cei mai mulți această existență se cere justificată în cursul neamului și în eternitate. Și „munca” este cea care poate și justifica, și osândi.

În primul rând trebuie să fim bine înțeleși că „munca” nu este nici un dar, nici o recompensă, este o pedeapsă dată oamenilor după alungarea din Rai. Ca exilați într-o lume căzută, suntem obligați să ne câștigăm existența „în sudoarea frunții”. Nu are nici un rost să idealizăm acest lucru. Dar un alt lucru ar trebui făcut. Ar trebui să înțelegem că „munca” este sfințită de ceea ce nu poate fi plătit în ea. Din această câțime divină se revarsă asupra oamenilor fericire și sănătate. „Valoarea muncii se orientează după mărimea dragostei ascunsă în ea”. (Ernst Jünger). Deci activitatea omenească „munca”, poate fi transfigurată, și acest lucru este posibil doar prin dragoste. Probabil că cel mai ușor poate fi ilustrat acest adevăr prin grija mamei pentru copilul ei. Nici o trudă, nici o veghe, cât de lungă și cât de grea, nu vor ține în loc bucuria mamei pentru sănătatea copilului ei. În aceste momente, prin transfigurarea „muncii”, atingem veșnicia. Căci veșnicia nu este o cantitate, este o calitate. Din această cauză, asemenea „clipe” sunt cele care aparțin veșniciei, și nu milioanele de ani fără rost. De aceea, când activitatea noastră devine scop rău, când scopul scuză mijloacele, când negativitatea cuprinde gând și faptă, atunci așezămintele lumii se cutremură, atunci ar trebui să ne fie frică. Căci nu există în întreaga creație o forță mai puternică decât libera voință a ființelor înzestrate cu conștiință de sine și înțelegere duhovnicească, iar folosirea spre rău a acestei libere voințe poate avea urmări îngrozitoare.

Atunci când vedem tineri „sătui de joc și glume/ care-șiucid copilaria lor”, să ne temem! Căci atunci acești tineri își caută „împlinirea” în erotism, în droguri, în etilism, în „balena albastră”... În stări pasionale care nu pot produce decât o enormă plictiseală, în cel mai bun caz, sau sinucidere, în cel mai rău. Sunt tineri care contrazic din răsfață, care sunt opozanți din temperament. Sunt cei care sunt manipulați fără milă de mercenari ai răului (fie ei susținători fără condiții ai drepturilor LGBT, asociația ACCEPT sau alții *eisdem farinae*). Atunci acești copii pierduți murdăresc cuvintele și se murdăresc pe sine, și în timp pierd și lumea asta, și pe cea care va să fie. Atunci acești copii sunt transformați în cea mai jalnică categorie, a „imbecililor utili”. Utili unor cauze despre care ei nu au habar și al căror scop este răul.

Sfaturile „superioare” aici nu ajută. Lecțiile pedante fac mai mult rău. Predica virtuților proprii (cel mai adesea inexistente) poate doar enerva și agrava. „Argumentele” vârstei și experienței sunt patetice. Există un singur răspuns: răbdare și dragoste. Și, mai ales, să nu uităm un lucru esențial (spus tot de către Ernst Jünger): „în situația lumii de azi, care se standardizează și în care persoana devine număr, în care cei mai deștepti eșuează, și cei curajoși caută o soluție, putem vedea cum cineva dă liniștit un sfat bun sau face ceea ce e bine. Atunci putem fi siguri că am întâlnit un om care se roagă”.

SEBASTIAN STANCA, *Contribuția preoțimii române din Ardeal la războiul pentru întregirea neamului (1916-1919)*, Ediție, studiu introductiv, note și indici de Mihai-Octavian Groza și Mircea-Gheorghe Abrudan, Ed. Argonaut; Ed. Episcopiei Devei și Hunedoarei, 2015, 291 p.

În viața poporului român Biserica a ocupat un rol fundamental, slujindu-și neamul cu totală dăruire. În cadrul ecleziastic s-au pus bazele limbii și culturii române, iar slujitorii sfințelor altare au fost alături de credincioși în toate momentele importante ale istoriei. Un astfel de moment a fost și Primul Război Mondial, în urma căruia s-a realizat România Mare.

Pentru cunoașterea rolului pe care preoțimea l-a avut în împlinirea acestui ideal nu trebuie ocolite scrierile pe care ni le-au lăsat cei care au fost martori la aceste evenimente. Părintele Sebastian Stanca a trăit războiul și momentul Unirii și mărturiile lui au văzut lumina tiparului în anul 1925. După 90 de ani, cercetătorii Mihai Octavian Groza și Mircea Gheorghe Abrudan reeditează această carte la editura Argonaut și Editura Episcopiei Devei și Hunedoarei.

Sebastian Stanca a fost un cleric care s-a implicat în viața culturală și politică a Transilvaniei. S-a născut în 17 octombrie 1878 în casa familiei părintelui Avram Stanca, preot în Petroșani. A studiat la Gimnaziul Evanghelic din Sebeș între anii 1890-1893 iar apoi la Liceul Ortodox „Andrei Șaguna” din Brașov în perioada 1893-1898. După încheierea acestora, a urmat cursurile Seminarului Teologic Andreian din Sibiu (1898-1901), ale Facultății de Litere din Budapesta (1901-1905) unde, în anul 1910, și-a luat doctoratul cu o teză despre Timotei Cipariu. Între anii 1901-1902 a deținut funcția de președinte a Societății Literare „Petru Maior” și a fondat alături de Octavian Goga, Ioan Lupaș, Ilie Minea, Ion Montani, Dionisie Stoica, Ion I. Lapedatu,

Alexandru Ciura, Gheorghe Tulbure, Horia Petra Petrescu, Gheorghe Popp, Octavian Tăslăuanu revista „Luceafărul”. A fost preot paroh la Vulcan și apoi în Sebeș. Între anii 1916-1917 a fost internat în vestul Ungariei de către regimul austro-ungar. În anul 1918 a fost membru al Consiliului Național Român din Sebeșul-Săsesc și a făcut parte din „delegația sebeșenilor participanți la Marea Adunare Națională de la Alba-Iulia, care a consfințit unirea Transilvaniei cu România (p. 12)”. De asemenea, a avut un rol major în reînființarea Episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului. În cadrul acesteia a fost asesor consistorial. S-a preocupat de întemeierea revistei eparhiale „Renașterea” și a muzeului eparhiei. Activitatea publicistică a lui Sebastian Stanca a fost una bogată. Amintim câteva titluri: *Biserica ortodoxă din Sebeș* (Cluj, 1928), *Episcopia Ortodoxă Română a Vadului, Feleacului și Clujului, 1919-1929* (Cluj, 1930), *Viața și activitatea lui Vasile Moga. 1774-1845* (Cluj, 1938). Pe lângă scrieri istorice Sebastian Stanca a publicat și lucrări literare dintre care menționăm: *Pribeगीi. Comedie din viața meseriașilor* (Sibiu, 1910), *Bucătăreasa. Comedie într-un act* (Brașov, 1911), *Lazăr diacul. O întâmplare adevărată* (București, 1923), *Fiul cantonierului și alte nuvele* (București, 1925), *Sergentul. Episod din luptele de lângă Jiu în pasul Surduc la începutul lui septembrie 1916. Dramă într-un act* (Arad, 1926).

Anul 1940 a reprezentat pentru părintele Sebastian Stanca un moment al reluării pribeगीei. În urma Dictatului de la Viena, prin care nordul Ardealului a intrat sub stăpânirea Ungariei, Sebastian Stanca s-a refugiat la Sibiu. Aici, în anul 1947, va trece la Domnul...

Volumul se deschide cu două studii. Primul, *Protopop stavrofor Sebastian Stanca: medalion bio-bibliografic* ne pre-

zintă „un medalion biografic printr-o reevaluare a sursei, care să constituie o contribuție nouă la cunoașterea vieții acestui cleric-cărturar, care s-a făcut remarcat prin activitatea sa la îmbogățirea zestrei culturale a poporului român din Transilvania, la dezvoltarea vieții bisericești (prin aportul adus la reînființarea Episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului între 1919 și 1921), la modernizarea învățământului teologic, la promovarea și răspândirea culturii teologice (p. 5)”.

Al doilea studiu, intitulat *Sebastian Stanca: memorialist al Primului Război Mondial*, prezintă contextul istoric în care părintele Stanca a fost internat în lagăr.

Cartea ne evocă o perioadă dificilă din istoria Bisericii transilvănene când foarte mulți preoți au fost închiși sau deportați, iar unii uciși. Astfel despre momentul arestării autorul relatează următoarele: „[...] Eram în curat, că «drumul lung» nu poate fi altul, decât drumul veșniciei, glonțul sau spânzurătoarea. Ce mari și minunate sunt lucrurile lui Dumnezeu în împărăția sufletului omenesc. În momentele cele mai grele ale vieții, da acestui suflet energii neînchipuite. O liniște grozavă mi-a cuprins sufletul în

aceste momente, liniștea înspăimântătoare care, ca un preludiv, cuprinde natura întregă în preajma furtunii ce clocotea înăbușită în adâncime. Îmi făcusem repede seama cu mine. Dacă atâtea sute și mii de mucenici au sângerat pentru înfăptuirea unui ideal visat de veacuri, cu atât mai vârtos acum, când înfăptuirea e în prag, reclamă acest ideal de jertfă și mai multe de sânge. Iar dacă Dumnezeu mi-a scris ca și eu să dau acest tribut glorios și sfânt, fie voia Domnului. Acum înțeleg pe deplin de ce cei mai mari nevinovați ai istoriei au pășit pe treptele eșafodului cu atâtea liniște și bărbăție” (p. 46). Volumul cuprinde și o listă cu preoții deportați și cu cei

care au avut de suferit în acel timp.

Cei doi cercetători au adăugat lucrării patru addende. Prima, „*Carmen saeculare*. Preoțimea română din Ardeal în slujba idealului național” este textul conferinței pe care părintele Sebastian Stanca a susținut-o în 6 martie 1927 la Cluj pe tema vieții grele pe care slujitorii ortodocși din Transilvania au avut-o de-a lungul istoriei până la momentul unirii din 1918. Al doilea text este o listă cu preoții care au avut de suferit în acel timp, preluată din cartea *Preoțimea română și întregirea neamului. Temnițe și lagăre, volum II, Tipografia „Vremea”, 1940*, carte scrisă de preotul Grigore N. Popescu. A treia addenda, *Episcop Roman R. Ciorogariu, „Internările intelectualității și preoțimii românești”*, cuprinde amintiri ale ierarhului despre momentele tensionate ale vremii. La fel și addenda 4, *Romulus Căndea, „Biserica ardeleană în anii 1916-1918. Internările și întemnițările preoților*, se concentrează asupra aceluiași aspect al suferinței pe care mulți sacerdoți au cunoscut-o din partea regimului austro-ungar.

Publicarea acestui volum este un eveniment editorial deoarece readuce înaintea cititorului de azi frământările unei perioade importante din istoria neamului nostru prin faptul că aceste memorii vorbesc despre suferințele preoțimii din Ardeal din perioada Primului Război Mondial, precum și despre rolul pe care clerul l-a avut în realizarea unirii Transilvaniei cu România. Istoricii Mihai Octavian Groza și Mircea Gheorghe Abrudan, care s-au „nevoit în această lucrare” de redescoperire a acestor scrieri însoțindu-le cu studii, note și indici, precum și editurile care le-au adus înaintea iubitorilor de istorie confirmă că încă există dragoste și preocupare pentru cunoașterea trecutului poporului nostru.

Călin Emilian Cira

Breviter

Rămânerea-în-afară

Aurel Sasu

ce nu place generației interbelice politicul (lăsând la o parte formulele demonstrative ale orientărilor de dreapta)? Ne dă câteva răspunsuri E. Cioran în *Schimbarea la față a României* (1936): fiindcă în politic „triumfă sângele”, nu spiritul, fiindcă omul politic „este prizonierul voluntar al acestei lumi”, este mânat de „forme instinctive”, virtutea lui esențială este ura, „cadavrul lui temporal este momentul”, „politicul este machiavelic, întreține o stare de conflicte latente, reprezintă o permanentă structură antinomică”, rațiunea lui de a fi este imanentul etc. Așa se face că „omul politic este destin înainte de a fi o valoare”. Pentru el, morala este „lux periculos” și înclinația spre „dominație exclusivă”, o vocație. Ce se propune în locul acestei practici a infidelității, a măștii, în locul acestei lumi a haosului, a hazardului și a oarbei întâmplări? În locul lumii încremenite în „adâncă deznădejde, în materialism, panică, incertitudine și anarhism”? Câteva soluții ne oferă Nichifor Crainic în *Puncte cardinale în haos* (1931): afirmarea spiritului, „doctrina realismului creștin”, demofilia evanghelică, iluminarea sufletelor prin iubire și, nu în ultimul rând, reînnoirea omului, ca „problemă de zidire sufletească în Iisus Hristos”. Altfel formulate, aceleași principii se găsesc la Eliade: „împăcarea cu Dumnezeu”, ideea jertfei de sine, salvarea neamului prin „minunea creștinismului”, „setea colectivă de sfințenie”, „biruința duhului asupra cărnii” și primatul spiritului asupra temporalului. Spus altfel, depășirea relației antagoniste dintre egoismul politic și dragostea creștină prin „frăția îndurerată” a tuturor în suferință, misiune și jertfă. Să nu uităm că, în deceniul patru al secolului trecut, intelectualul român se confrunta, în egală măsură, cu sălbăticia individualismului, zis democratic, și cu amenințarea imediată a colectivismului comunist. Pentru el, „saltul dincolo de real” nu era o problemă de dorință, ci de irepresibilă nevoie de respirație în duhul veșniciei.

*

Pe un monument din Camden Maine (Statele Unite), evenimentele americane din 1861-1865 sunt numite „rebeliune”. Și ce este rebeliunea? O răzmeriță, am zice noi. Cum se știe, inițial, confruntarea a fost o răscoală a negrilor, de pe plantațiile de bumbac, împotriva albilor. Monumentul la care mă refer a fost ridicat în 1899, deci la scurt timp după încheierea ostilităților. Cărțile de istorie numesc aceeași tragedie „război civil” (confruntare între două comunități, în interiorul aceleiași țări). Denominațiunea nu place. S-a ajuns la formula „războiului de independență”. Conflictul ar fi fost, chipurile, provocat de armata engleză din interese strategico-teritoriale. Asta îmi amintește că americanii își numeau operațiunea din Irak invazie, în vreme ce noi, mai corecți politic decât alții, o numeam prezență militară. Pur și simplu. Nu ne asumam riscul administrării unor noțiuni de strategie politică. Într-un interviu celebru, Noam Chomsky, marele lingvist, se întreba de ce, după atâția ani, întâmplările din 11 septembrie 2001 de la World Trade Center, n-au un nume? Așa cum au primul și al doilea război mondial, sau cel din Korea, sau cel din Vietnam! De teama luării în posesiune a evenimentului? De teama asumării lui ca dezastru? Ori și una, și alta: ostracizarea trecutului din propria istorie și conștiință? Am răsfoit, în urmă cu ceva timp, o Biblie, în 189 de povestiri. Judecarea și crucificarea lui Iisus e opera soldaților romani. Un regretabil exces al armatei de ocupație. Simplu, nu? Trăim într-o lume în care ceea ce trebuie inclus sau exclus din viața noastră se decide dincolo de noi? De către cine? Nu știm! Unde? Nu știm! Întrebarea e simplă: vom mai putea ieși, prin simpla noastră voință, din acest experiment al clonării psihologice? Nu cred! Rămânerea-în-afară, din titlu, o sintagmă a lui Nichifor Crainic, este sentimentul înstrăinării, al distanței dintre ceea ce este și n-ar trebui să fie.

Părintele Benedict Ghiuș și miresma duhovniciei

Protos. Benedict Vesă

În acea biserică, Părintele Benedict era o prezență nelipsită în toate zilele săptămânii: îl găseam înconjurat de credincioși sau citindu-le rugăciuni, sau spovedindu-i, sau el însuși în rugăciune. În penumbra bolților, apărea atât de diafan, încât se confunda cu icoanele pictate pe ziduri... Pe fața lui era în permanență un zâmbet senin și dezarmant, vorba sa era dulce și ușor șoptită și totuși clară; purtarea sa era discretă, ceea ce îl făcea să fie respectat, dar și iubit. Nu era nici dojenitor, nici moralizator, independent de situația în care mă aflam mai mult sau mai puțin potrivită vârstei. Iradia o blândețe, o înțelegere și o dorință de conciliere care mă îndreptau fără contrarii pe calea cea bună. Era atât de reconfortantă atitudinea lui că ajunsese să îl văd ca pe o întruchipare a apelului hristic: *Lăsați copiii să vină la Mine*¹.

Așa îl descria Ileana Mironescu, fiica profesorului Alexandru Mironescu, pe Părintele Benedict Ghiuș, duhovnicul discret, cărturarul așezat și slujitorul dedicat al altarului. Viețuirea monahală îi devenise atât de firească, atât de personală, atât de îmbucurătoare, încât întreaga sa existență și-a dedicat-o unei lucrări, care se deosebește totalmente de orice activism sau funcționarism cu rezultate imediat vizibile, lucrării lăuntrice de „(re)facere a omului”, cu roade mai târzii, dar care durează cât pentru o veșnicie. El este „părintele”, mereu prezent, mereu disponibil să îmbrățișeze, să se roage, să poarte poverile.

Tânărul Vasile Ghiuș se naște în ziua de 21 octombrie 1904, în satul Domnești din județul Vrancea. Din copilărie simte atracție față de slujirea sacerdotală. Absolvă Seminarul Teologic din Galați în 1926, ca șef de promoție. Pregătirea sa continuă cu studiile teologice universitare, licență și doctorat, la Strasbourg (1926-1935), pe care le echivalează în țară (București și Chișinău). Devine în felul acesta unul dintre cei mai mari bine pregătiți teologi români ai vremii.

În ziua de 26 august 1934 este tuns în monahism la Mănăstirea Noul Neamț, primind numele de Benedict. Mitropolitul Gurie Grosu, căruia îi era apropiat, îl hirotonește ierodiacon (1934) și, la scurtă vreme, ieromonah (1936). Între 1936-1937 va preda la Strasbourg, iar un an mai târziu la Cernăuți și Bălți. În urma cedării Basarabiei, în anul 1940, va fi obligat să se refugieze la București, unde, timp de patru ani, va fi preot slujitor la Catedrala Patriarhală. Din pricina erudiției sale, dublată de probitatea morală, dar și de legăturile sale cu Basarabia, în anul 1943 a fost ales episcop de Hotin, alegere nerecunoscută de puterile politice ale vremii, din motive neclare. După o scurtă retragere la Arad, revine la București ca asistent la Facultatea de Teologie, și, pentru o perioadă scurtă, vicar patriarhal (1949-1950). În tot acest răstimp, șicanele pe care le suferă sunt compensate de aventura sa spirituală prin participarea la mișcarea „Rugul Aprins”, inițiată de părintele Daniil Sandu Tudor și consolidată prin venirea sa ca stareț la Antim. Prezența misteriosului călugăr Ioan cel străin la Antim face ca viața spirituală să fie cât se poate de vie și, în același timp, împărtășită, după modelul stareților de la Optina. Întâlnirile aveau un caracter cât se poate de practic. Nume importante se leagă de acest moment: părintele Alexandru Teodorescu (Sandu Tudor), profesorul Alexandru Mironescu, preoții Vasile Vasilache, Dumitru Stăniloae și alții.

Pregătirea intelectuală este continuată în paralel cu viața duhovnicească intensă. Astfel, în anul 1946 își ia doctoratul în Teologie la București, cu o teză dedicată lucrării de răscumpărare oglindită în iconografia Bisericii. Foarte curând, din aceleași motive politice, va fi îndepărtat, și devine profesor la Seminarul monahal de la Neamț (1950-1954). Legătura cu „Rugul Aprins”

nu va fi întreruptă în această perioadă, căci, așa cum mărturisește, în vizitele sale la București, se întâlnea cu preoții călugări Sofian Boghiu și Felix Dubneac, precum și cu profesorul Alexandru Mironescu, cu care activase în „Rugul Aprins”. Va fi rechemat la București și, pentru alți patru ani (1954-1958), va fi slujitor la Catedrala Patriarhală și duhovnic al mișcării „Rugul Aprins”. Anul 1958 aduce cu sine acea condamnare nedreaptă, împreună cu alți 15 membri ai mișcării, cu acuzația de acum obișnuită, „uneltire contra ordinii sociale” și legătură cu Mișcarea Legionară. Pedepsa a constat în 18 ani de muncă silnică și 10 ani de degradare civilă. A trecut prin pușcăriile de la Jilava, Aiud, sau colonia de muncă Ostrov. Alături de mulți alți deținuți politici, va fi amnistiat în ziua de 15 iunie 1964. Pentru încă zece ani, va fi încadrat de Patriarhul Justinian Marina ca preot slujitor la Catedrala Patriarhală, pentru ca în anul 1974 să se pensioneze și să se retragă la viața contemplativă și studiu la Mănăstirea Cernica. Aici îngrijește cele patru volume ale „Proloagelor”, tipărite doar postum (1991). Trece la cele veșnice în ziua de 12 iunie 1990 și va fi înmormântat în cimitirul monahal al Mănăstirii Cernica.

Deși tăcut, cu o trecere atât de discretă prin lume, fără să își împlinească misiunea sa de dascăl de teologie sau de vlădică, personalitatea sa este bine conturată în istoria recentă a spiritualității românești. Două sunt coordonatele spirituale care l-au preocupat – rugăciunea și duhovnicia. Descrierile celor care l-au cunoscut confirmă acest lucru. Părintele Sofian Boghiu afirmă: „Îl găseam citind din vreo carte nou apărută, sau stând de vorbă, ori spovedind pe vreun fiu duhovnicesc venit din Capitală, căci avea foarte mulți fii duhovnicesci, care-l vizitau adesea, în liniștea de la Cernica. Uneori îl aflam în biserică, rugându-se în taină sau ajutând pe părinții mănăstirii la pomenirea pomelniceilor. Oriunde se afla, totdeauna erau cu zâmbetul pe buze și cu multă pace în inimă, ca rod binecuvântat al rugăciunii neîntrerupte, pe care o practica cu adevărat”². Același lucru este ilustrat și de Părintele Ioanichie Bălan: „De fapt, aici, la Cernica, face două experiențe duhovnicești: experiența însingurării prin rugăciune și retragere și experiența comuniunii prin Liturgie și dialog cu fiii săi duhovnicesci. Amândouă îi sunt proprii structurii sale sufletești. Prin amândouă se pregătește în liniște și bucurie pentru marea călătorie spre Hristos”³.

Părintele Benedict întruchipează

spiritul profetic al lui Ilie, nu prin intensitatea mesajului sau prin iminența faptelor, ci prin rolul său de „a așeza la loc toate”. A încercat să reazeze Biserica în matca ei, recurând la mijloacele sale cele mai specifice, rugăciunea, liturghia și duhovnicia, în detrimentul celor lumești de natură strict pragmatică, pe alocuri dizolvante. Ceea ce impresionează nu este nimic din cele exterioare, nu este vorba de o prezență izbitoare, ci petrecerea sa exprimă o lucrare lăuntrică, manifestată discret, aproape inobservabilă pentru mulți. Nu era nimic spectaculos în modul său de a fi, nu căuta nimic care să îl scoată în evidență și primea totul în spațiul proniciei dumnezeiești. Și totuși urma pe care a lăsat-o este limpede, dulce, chiar năucitor de frumoasă, și de durată. Chiar și pentru un vizitator pasager, prezența sa era atât de luminoasă: „Un om de o spiritualitate formidabilă! Era un om de cultură și mi-a dăruit mult. Stăteam uneori fără să vorbim, dar o forță spirituală răzbătea din el ca o apă care curge, ca o lumină care se difuzează. Eu încercam să-i pun unele întrebări, dar aveam impresia că ele nu-l interesau prea mult. Stătea mult timp fără să spună nimic, dar era extraordinară liniștea aceea care ieșea din el...”⁴

Tăcerea Părintelui Benedict era fărămă din tăcerea Împărăției, tocmai de aceea era puternică și încă lasă urme, e adevărat, blânde, discrete, duioase, dar, mai ales, mângâietoare. Viața sa a fost un cântec, iar moștenirea pe care ne-o lasă este un cântec-rugăciune, rostit o viață întreagă, iar acum îngânat în tăcerea de sus...

² Pr. Sofian Boghiu, *Benedict Ghiuș, duhovnicul inimii*, ediție îngrijită de Gheorghe Vasilescu, București, Editura România Creștină, 1998, p. 11.

³ *Convorbiri duhovnicești II*, Episcopia Romanului și Hușilor, 1990, p. 581.

⁴ Pr. Marc Antoine Costa de Beauregard, „Liniștea care ieșea din el”, *Alfa și Omega* nr. 9/16 iulie 1997.

Rojneac Vasile, *Sfântul Niceta de Remesiana. Viața și activitatea*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2017.

Sfântul Niceta de Remesiana a fost o personalitate importantă, care a marcat destinul creștinismului încă din primele veacuri ale existenței sale. Readucerea în atenție a biografiei și activității sale se constituie, tocmai datorită acestui fapt, într-o întreprindere meritorie, interesantă atât din punct de vedere duhovnicesc, cât și academic. De aceea, demersul domnului Vasile Rojneac, doctor în istorie bisericească al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca și ucenic al părintelui profesor Alexandru Moraru, o personalitate importantă a acestui domeniu, se constituie într-un eveniment ce se cuvine semnalat.

Pentru spațiul românesc, cercetarea lui este cu atât mai importantă cu cât teza părintelui Ștefan Alexe dedicată acestuia („Sfântul Niceta de Remesiana și ecumenicitatea patristică din secolele IV și V”, în *Studii Teologice*, XXI (1969), nr. 7-8, pp. 453-583), și volumul domnului Ovidiu Pop (*Niceta de Remesiana – Monografie*, Editura Universității din București, București, 2007), sunt fie publicate în timpuri îndepărtate, fie inaccesibile publicului larg din cauza tirajului mic, în timp ce, lucrările scrise de autori străini (precum: A. E. Burn, *Niceta of Remesiana. His life and works*, Cambridge University Press, Cambridge 1905; W. A. Patin, *Niceta, Bischof von Remesiana als Schriftsteller und Theologe*, München, 1909; Klaus Gamber, *Niceta von Remeiana: Introductio ad competentes, Frühlitliche aus Dacien*, col. „Textus Patristici et Liturgici”, Institutum Liturgicum Ratisbonense, Fasc. 1, 2, 5, 7, Friedrich Pustet Verlag, Regensburg, 1964; Calogero Riggi, *Niceta di Remesiana. Catechesi preparatorie al battesimo*, Roma, 1985; G. C. Walsh, *Writings of Niceta of Remesiana*, col. „Fathers of the Church”, vol. 7, Ignatius Press, New York, 1949, sau Ernst Hümpel, *Nicetas, Bischof von Remesiana*, Bonn, 1895), nu sunt întotdeauna accesibile cititorilor din acest spațiu, din aceleași motive.

Demersul, structurat frumos, scris într-un mod clar și coerent, valorifică o bibliografie amplă, românească și străină, și aduce o contribuție nouă, elucidând anumite aspecte insuficient valorificate până atunci, după cum ține să arate chiar autorul, în subunitatea ce conține motivația alegerii temei:

„Teza de față își propune umplerea unui gol în literatura română de specialitate prin reconstrucția cronologică a biografiei Sfântului Niceta și a operelor sale literare, prin care a îmbogățit spațiul teologic daco-roman și nu numai” (p. 9).

Folosirea unei metodologii clar delimitate, a unor subunități tematice ce o divizează școlărește se constituie, pentru unele cercetări într-un minus, făcându-le să pară rigide, e, în acest caz, un atu al lucrării. Ea contribuie la structurarea clară a ideilor și face prezentarea mai ușor de urmărit, atât pentru cititorul specializat, cât și pentru cel pasionat de subiecte adiacente. În plus, e foarte utilă unui cercetător grăbit care nu-și permite o lectură integrală, ci are în vedere doar anumite aspecte.

Pe lângă capitolul introductiv (pp. 9-16), în cadrul căruia Vasile Rojneac prezintă aspecte privitoare la motivația demersului (pp. 9-10), actualitatea temei (pp. 10-11), stadiul actual al cercetărilor (pp. 11-12), dar și metodologia utilizată (pp. 13-16), mai există încă patru părți ce delimitează aspectele importante ale cercetării. Astfel, într-unul din ele, autorul vorbește despre istoriografia temei (pp. 17-72), arătând prin aceasta ce și cum s-a mai scris cu privire la subiectul investigat de el și evidențind plusurile și minusurile cercetărilor celor mai importante (interesantă este gruparea titlurilor, nu pe subiecte, ci pe autori, ea permițând astfel corelarea preocupărilor de cercetare cu oamenii și constituindu-se într-o latură inedită a demersului), după care, folosind poteci deja bătătorite, prezintă biografia și activitatea personajului investigat (pp. 73-124), vorbind despre contextul politic și eclesiastic al vremii în care a trăit el (pp. 88-102) și influența acestuia asupra lui, relațiile interumane și contribuția lor la diseminarea ideilor ierarhului (pp. 103-107), călătoriile acestuia (pp. 108-120), sau ultimele referiri cu privire la el (pp. 121-124). În aceeași notă se înscrie și demersul ce vizează analiza operei lui (pp. 125-168), pe care o împarte în opere dogmatice (pp. 132-143, liturgice (pp. 143-160) și morale (pp. 161-165), și o analizează cu competență.

Într-un frumos raport de complementaritate și continuitate se găsește și cel de-al patrulea capitol, amplu și frumos structurat, dedicat teologiei „nicetaniene” (pp. 169-298, formularea, fericită și interesantă, îi aparține autorului, constituindu-se de asemenea într-o frumoasă contribuție). În cadrul acesteia, teologul Vasile Rojneac diseminează ideile sale teologice, realizează corelații cu alți autori sau cu teologia răsăriteană în ansamblul ei, sau arată cum a influențat ea teologia răsăriteană ca fenomen holistic, arătând pe de-o parte că este într-un tot familiar cu opera și ideile Sfântului Niceta, și oferind o perspectivă competentă și utilă cu privire la acest aspect, teologiei contemporane.

Concluziile, ample și frumos structurate (pp. 299-306), sunt urmate de o anexă iconografică, ce arată itinerarul urmat de ierarh în călătoriile sale, și de o listă biografică amplă (pp. 309-330), ce relevă încă o dată, caracterul științific serios al demersului.

Volumul lui Vasile Rojneac, intitulat: *Sfântul Niceta de Remesiana. Viața și activitatea*, se constituie așadar, după cum am încercat și noi să arătăm în cadrul prezentării noastre, într-o contribuție frumoasă și utilă pentru teologia contemporană, fapt pentru care nu putem decât să-l felicităm pe autor, dorindu-i succes și până inspirată în continuare, și să recomandăm călduros lectura ei.

Ierom. Maxim Morariu

¹ Ileana Mironescu, *În preajma lui Mironescu*, Cluj-Napoca, Renașterea, 2015, p. 52-53.

Pr. dr. Cornel Todeasa, *Preacurata Maria, Scara Domnului Iisus - Icoane din copilăria Fecioarei Maria*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2017.

Am deosebită plăcere să împărtășesc bucurie cititorilor noștri, prezentând o carte care încă poartă mirosul proaspăt al tiparului. Volumul, aparținând Preotului dr. Cornel Todeasa, a fost publicat într-o reușită ediție de *Cartea de Știință*, din Cluj-Napoca.

Coperțile sunt împodobite de două bine-cunoscute icoane românești ale Maicii Domnului, una de la Rohia, alta de la Nicula, pe un linișitor fundal albastru, care evocă veșmântul Măicuței Domnului. Cunoscând din tinerețe darul condeiului cu care colegul meu, Părintele Cornel, a fost hărăzit, m-am întrebât dacă nu cumva cartea ar putea fi o biografie romanțată a Maicii Domnului, sau poate a colecție de predici sau studii teologice. N-a fost nici una, nici alta; ci mai degrabă un autentic jurnal eseistic pastoral.

Ca toate marile răspunsuri din istoria înțelepciunii, această carte s-a plămădit în forma aceasta din întrebarea pe care autorul și-o pune: „*Ce înseamnă Maica Domnului pentru mine?*” După înalte studii de Teologie în România și Statele Unite ale Americii, sfințite cu o pastorație de 35 de ani în trei parohii ortodoxe din America, autorul realizează că răspunsul este o inepuizabilă taină care se cere personalizată de fiecare om. Asemeni unui scafandru, el își adună toată experiența și știința spre a se scufunda împreună cu cititorul prin adâncurile investigației sale teologice și duhovnicești. Cu multă căldură și putere în cuvânt, caută ajutorul la Dumnezeu-Cuvântul. Ca un expert al interpretării scripturilor, fiind doctor Teologie al Universității din Oradea, autorul cercetează prevestirile Vechiului Testament despre Preacurata Fecioara și nu doar atât. Se folosește de clasicele scrieri ale Sfintei Tradiții și scrierile apocrifă care, de altfel, au inspirat multă iconologia marianică a Bisericii. Ele completează referatul biblic despre Preasfânta Maică cu realism, în relația ei cu Dumnezeu, cu dreptii ei părinți Ioachim și Ana, și cu toți cei ce o feresc. Cu bucuria lăuntrică a omului de rugăciune, care cunoaște iconologia *Laudelor*, a *Tainelor* și *Ierurgilor Bisericii*, Părintele Cornel filtrează totul atât prin experiența sa pastorală, cât și prin filiera credinței sale. Astfel, cartea devine povățuitoare nu numai către cunoașterea Maicii Domnului și a tainei mântuirii, ci și una spre o mai adâncă relație a fiecăruia dintre noi cu ea.

În căutarea sa, autorul mărturisește cum s-a apropiat de însuși de Maica Domnului, încă din copilărie și tinerețe. Trece apoi prin părinții duhovnicești ai Bisericii, începând de la Ciprian sau Sf. Antonie cel Mare și alți Sfinți Părinți, până la marii Părinți duhovnici, contemporani nouă: Cleopa de la Sihăstria, Nicolae de la Rohia, Sofian de la Antim, Rafail Noica. Ca fiu al generației sale, care concentrează în inimă durerea martirilor din perioada comunistă, îi citează adesea pe preotul-martir Ilarion Felea, Părintele Serafim Popescu de la Sâmbăta și Părintele Teofil, preotul orb, dar „luminat”, apostolul luminii și al bucuriei. Deși nu este la prima carte, cred că aceasta este cartea de capătăi a Părintelui Cornel Todeasa. Prin căldura cu care este scrisă, te învâluie, te angajează, și îți vorbește direct și cu multă pasiune. Părintele transpare ca un dascăl al credinței și al spiritului ortodox românesc. El învață pe cititor să se apropie de Hristos-Dumnezeu, Cel pe care Maica Domnului, ca o adevărată mijlocitoare, ni-L face mai accesibil, narându-și propriile sale căutări, poticniri și descoperiri. Alteori își îndreptează cititorul citând din înaintașii săi sau din experiențe personale, sau, în mod indirect, răspunzând provocărilor lumii de azi. Câteodată chiar moralizează, cu umor, iubire și duh, iar alteori lasă ca rugăciunea să inspire și să înalte pe cititor, prin extazul credinței, la o trăire mistică, paradiziacă.

Este remarcabil modul în care autorul împletește viața reală, amintirile personale, ucenicia sa și apoi suma încercărilor sale pimenice cu înalta teologie și cu sfânta tradiție a Bisericii. Ușurința cu care se mișcă prin slujbele bisericii, Sfintele Scripturi, viață și cultură îți dau sentimentul că citești pe părintele Arsenie Boca, căruia autorul i-a fost apropiat încă din vremea liceului și a studenției. Poate chiar mai mult, prin sublimatele sinteze teologice și pastorale, aș numi cartea aceasta un alt „jurnal al fericii”.

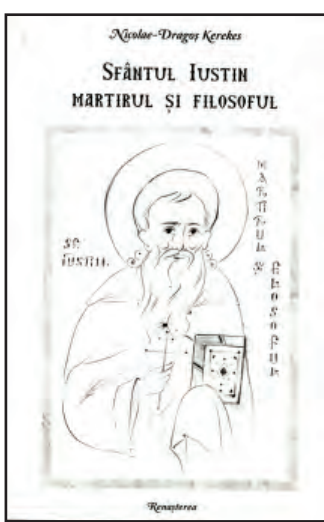
Paginile cărții te poartă de mână, ca o erminie a mariologiei, atât prin adâncurile hristologice ale întrupării Domnului din Preasfânta Fecioară, precum și pe piscurile bucuriei de a pricepe rolul Mariei în mântuirea lumii. Autorul dovedește cu har și putere că ea este Maică a lui Dumnezeu și Maică a tuturor celor pe care Preasfânta i-a adoptat la piciorul Crucii. Poți găsi între coperțile acestui manual de suflet expresia curată a credinței ortodoxe, făcută cu ușurința rugătorului, de către un specialist într-o teologie ortodoxă vie și lucrătoare. Cartea este cu siguranță o călăuză în urmarea lui Hristos, prin imitarea Mariei. Cititorul se va îndulci și cu tâlcuirea unor texte dificile (*hard sayings*) ale Domnului, cu vieți de sfinți, cu pilde luminoase și împuternicitoare și de un florilegiu al celor mai frumoase imne, referiri și rugăciuni adresate Maicii Domnului în viața liturgică a sfintei noastre Biserici.

Căutând răspunsul la întrebarea inițială, Părintele Cornel izbutește să arate cum Liturgia ne aduce pe Hristos în mijlocul nostru și de ce Biserica este indispensabilă oamenilor. Maria este cea care L-a cuprins pe Cel necuprins. Ea este templu al Dumnezeului celui viu și, într-adevăr, „scara” descoperită în vis patriarhului Iacob; cea care unește Cerul cu pământul și care este rod al rugăciunii pregătitoare a dreptilor Vechiului Testament. Logodirea Mariei cu Duhul nu este străină creștinului, căci fiecare dintre noi avem logodirea duhului, prin sfântul Botez. Maica Domnului ni se descoperă și nouă în Biserică, așa cum Pr. Cornel Todeasa din Vingardul Sibiului a descoperit-o la poalele bunicii sale, în scrierile biblice, în pilda vie a mătușii sale, Maica Apolinaria de la Prislop, sau în alte împrejurări care așteaptă ca cititorul să le cunoască prin lectura acestei cărți.

Spațiul nu-mi permite să mă extind mai mult, dar sper să fi izbutit ca măcar să sugerez înălțarea ce m-a cuprins în timpul acestei lecturi. O socotesc o binecuvântare pentru orice credincios care își caută mântuirea, o necesitate pentru studenții teologi și o bucurie pentru preoți. Frumusețea limbii neaoș românești - presărate ici-colo cu câteva expresii americane -, statornicia credinței și inspirația divină au conlucrat în inima veteranului preot misionar, așa încât să poată transmite acest jurnal de mântuire și ghid către „cea binecuvântată între femei” (Lc. 1, 28). Mulțumesc Părintelui Cornel Todeasa pentru bucuria duhovnicească dăruită prin acest volum, care sper să fie urmat de altele, care să ne înalte pe scara mântuirii.

Notă: În S.U.A., cartea se poate comanda la adresa de email: prcornel@gmail.com, pentru \$20.00 (include și taxele poștale continentale), iar în România, la editura Casa Cărții de Știință, la editura@casacartii.ro.

Pr. dr. Remus Grama

Nicolae-Dragoș Kerekes, *Sfântul Iustin Martirul și Filosoful*, Cuvânt înainte de pr. prof. univ. dr. Ioan-Vasile Leb, col. „Monografii”, vol. 8, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2016.

La scurt timp după publicarea unei ample sinteze dedicate lui Origen și fenomenului generat de acesta în spațiul răsăritean (*Origenismul în secolele III-VII*, Cuvânt înainte de pr. prof. univ. dr. Ioan-Vasile

Leb, col. „Monografii”, vol. 7, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2016), părintele Nicolae-Dragoș Kerekes revine în atenția cititorilor cu o amplă monografie dedicată Sfântului Justin Martirul și Filosoful. Prefațată tot de părintele profesor universitar dr. Ioan-Vasile Leb (pp. 5-7), lucrarea, intitulată clasic și fără fașoane pretextat academice: *Sfântul Iustin Martirul și Filosoful*, readuce în atenție atât viața și opera acestui mare părinte, care a dat startul sistematizării doctrinei creștine (p. 1), cât și aspectele ei teologice de prim-rang, și actualitatea personajului și a scrisurii sale.

Structurată pe trei capitole mari, concis intitulate, care analizează, fiecare, un anume aspect al problemicii, cercetarea surprinde încă din partea de început prin caracterul academic, dat de ampla listă de prescurtări ce precede textul ei proriu-zis (pp. IX-XI). Și câteva aspecte de final, respectiv ampla listă bibliografică (pp. 377-398), indicele scripturistic

(pp. 399-404), cel onomastic (pp. 404-412), sau cel toponimic (pp. 412-414), o înscriu pe aceeași direcție, reliefând profesionalismul autorului.

Trebuie desigur specificat faptul că, ea nu dezamăgește nici din perspectiva conținutului, care este precis segmentat, interesant aranjat și surprinde atât prin coerența logică a ideilor, cât și prin modul de prezentare. Introducerea (pp. 1-3), ce prezintă motivația alegerii temei și descrie succint conținutul lucrării, conținând însă, în partea finală și câteva mulțumiri, este urmată de un amplu capitol dedicat biografiei Sfântului Iustin (pp. 3-46). Aici, deși nu aduce lucruri noi, autorul realizează un amplu review de literatură, definindu-și cu concizie sursele, elucidând anumite problematici, sau pledând pentru una dintre opinii, atunci când, în privința subiectului, cercetătorii nu au căzut de acord. Apoi, biografia nu urmează doar descrierea diacronică a parcursului pământesc al său, pe firul căreia merge până la un punct (prin subunități tematice precum: „Nașterea”, pp. 12-14, „Tinerețea”, pp. 15-20, „Convertirea”, p. 25, „Iustin creștinul”, pp. 25-29, „Moartea”, pp. 30-36), ci se apleacă și asupra receptării lui (în subcapitolul „Sărbătoarea”, pp. 37-38), și analizează fațetele multiple ale personalității lui teologice, prezentându-l atât ca om (pp. 39-40), cât și ca filosof (p. 40), apologet (pp. 40-41), exeget (pp. 42-43), teolog (pp. 43-44), sau scriitor (pp. 44-46).

Capitolul al doilea, dedicat operei sale (pp. 47-110), debutează cu o prezentare succintă a operei ca și corpus deplin și se oprește apoi asupra fiecărei lucrări în parte, analizând compoziția ei și reliefând ideile cele mai interesante. Astfel, atât prezentarea celor două apologii (pp. 54-78), cât și cea a *Dialogului cu Iudeul Tryfon* (pp. 74-110), sunt disecate cu multă minuțiozitate, evidențierea unor aspecte esențiale, pusă însă în tandem cu întregul și importanța lucrării pentru întregul context teologic al vremii, fiind foarte frumos înmă-nunchiate în cadrul analizei.

El este urmat apoi de cea mai amplă și mai consistentă parte a investigației, dedicată, după cum era de așteptat, doctrinei Sfântului (pp. 111-371). Părintele Kerekes analizează aici aspecte definitorii legate de triadologie (pp. 111-131, pp. 206-201), hristologie (pp. 132-200), eshatologie (pp. 201-203), imaginea Maicii Domnului (pp. 212-214), cea a lui Ioan Botezătorul (pp. 214-215), anghelologia (pp. 215-226), idolatrie (pp. 226-265), antropologie (pp. 265-278), cosmologie (pp. 279-290), relațiile creștinului cu lumea (pp. 281-293, pp. 307-343), eclesiologie (pp. 294-306) etc., prezentând perspectiva autorului, propunând chei de interpretare a anumitor idei, sau chiar actualizând anumite laturi ale mesajului său.

Nici lucrările apocrifă, atribuite lui Iustin Martirul nu sunt omise (pp. 371-372), iar sursele lui sunt de asemenea deconspirate, pentru ca cititorul să poată identifica de unde se inspiră el, sau pe ce-și fundamentează anumite informații.

Concluziile, nu doar că rezumă anumite aspecte enunțate anterior, sistematizându-le, dar conțin și anumite considerații interesante, în cadrul cărora este subliniată contribuția autorului investigat în dezvoltarea teologiei. Părintele Nicolae vorbește astfel despre rolul jucat de Iustin Martirul în configurarea teoriei logosului din spațiul creștin, insistând asupra faptului că, la acea vreme, teologia trinitară era încă într-un plin proces al metamorfozării terminologice într-un spațiu eclesial ce se străduia, pe de-o parte, să se afirmă, iar, pe de alta, să se definească prin individualizarea în raport cu iudaismul: „Deschizător de drumuri în teologia dogmatică, Iustin este teologul la care teologia este una trinitară în devenire, astfel dovedește și afirmă fără echivoc dumnezeirea Tatălui și a Fiului, menționând existența Duhului Sfânt, cu atributul de inspirator al profeților, *Care a grăit prin prooroci*, la fel cum va zice mai apoi Sinodul II ecumenic din 381 de la Constantinopol. Ceea ce i se atribuie, pe drept cuvânt, este teoria Logosului, care la Iustin se găsește mai explicit decât la predecesorii săi, el susținând că Logosul S-a întrupat, devenind astfel din Logos spermaticos, Logos total, Fiul al lui Dumnezeu întrupat” (p. 373).

Cercetarea părintelui Nicolae Kerekes se constituie așadar, după cum am încercat să arătăm și noi, într-o abordare interesantă și inedită, care arată că și despre un subiect despre care s-a mai scris se pot încă scrie lucruri interesante, review-ul de literatură, interpretarea anumitor aspecte de ambiguitate, sau chiar sinteza ideologică constituindu-se în doar câteva dintre elementele care contribuie la succesul unei astfel de abordări reușite.

Ierom. Maxim Morariu

Părintele Toma Gherasimescu (1903-1975?)

Pr. Fabian Seiche

Preot misionar de excepție, părintele Toma s-a născut la 19 ianuarie 1903 în Agăș, Bacău. Hirotonit preot necăsătorit (celib) la catedrala Episcopiei Romanului în 1929. Preot în București, după 1948. Doctor în Teologie și profesor de religie la Școala Normală de băieți din Cernăuți, a publicat studii de Apologetică și Filosofie creștină, dar și broșuri de zidire sufletească.

A scos la Cernăuți *Foia Ortodoxă* (amănunte bibliografice, la pr. acad. prof. dr. Mircea Păcurariu, *Dicționarul teologilor români*).

În 1950 vine în Episcopia Clujului, unde va sluji neobosit vreme de 7 ani. Numai în anii 1950-1953 a fost în șase parohii. Este numit preot în Integralde, Alba, de unde este transferat la 1 noiembrie 1952 în parohia Iacobi, Turda.

Cât a fost preot misionar, se simțea că e inima parohiei. Un preot nu poate fi preot pe jumătate. Preocuparea principală a unui misionar este de a întoarce la calea dreaptă pe cei rătăciți, la pocăință pe cei pătimiși. La această nebulie în Hristos s-a înrolat până la sfârșitul vieții, părintele Toma ajungând să spună la sfârșit: „lupta cea bună am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit. De acum mi s-a gătit cununa dreptății, pe care Domnul îmi va da-o în ziua aceea” (2 Tim 4, 7).

Poate din răutate, din invidie sau neștiință era prezentat fără legătură cu societatea contemporană. Astfel, raportul unuia din superiorii bisericești arată indignat că părintele a refuzat botezarea copiilor unor concubini (pe care i-a botezat până la urmă), a făcut morală în public unei domnișoare care și-a rujat buzele și ondulat părul...

Raportul spune că este „un preot bun, cu intenții foarte bune, vrând să ducă la mântuire vecinică, cu adevărat, pe toți credincioșii încredințați păstoririi lui, lucru care-l face ca să se folosească de metode potrivite, după mine, pentru era primară a creștinismului, ca excluderea de la ascultarea Sf. Liturghii a concubinilor, refuzul de a boteza copiii concubinilor etc.”. Apoi, felul cum se îmbracă – „prea nepotrivit, aproape am putea spune, curg sdrênțele de pe el”.

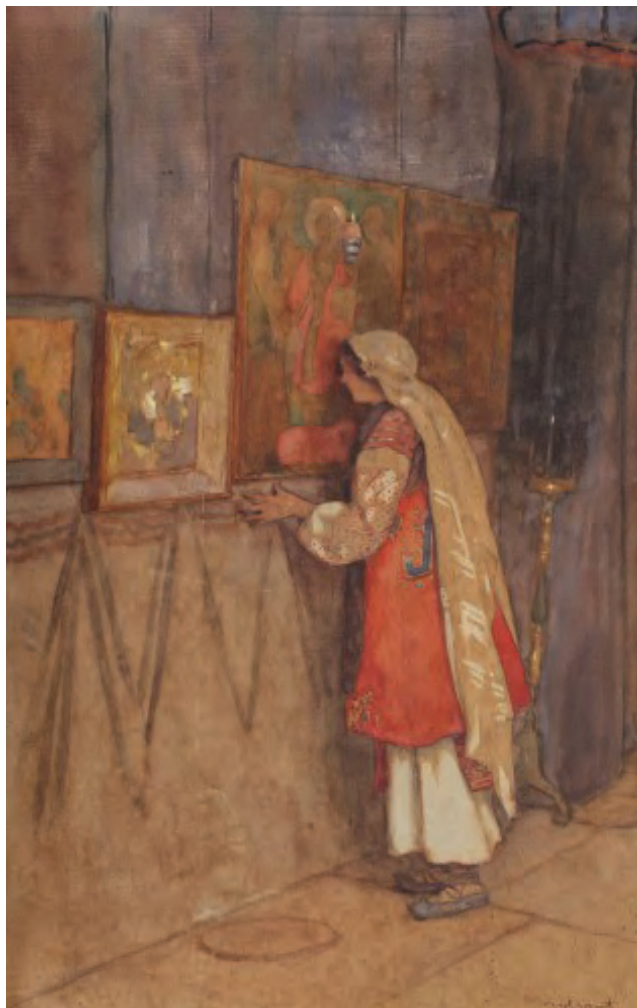
Cu toate acestea raportul e nevoit a recunoaște că preotul Toma Gherasimescu „face și lucruri frumoase, pe care nu le-au putut face antecesorii P.C. Sale în parohia Iacobi: zidirea noii biserici”. Sunt de apreciat osteneala și îndrăzneala lui. „Credincioșii îl acceptă cu toate capriciile, tocmai pentru faptul că nu e ceva comun, ca ceilalți preoți”. Autoritățile „nu văd cu ochi buni felul purtării P.C. Toma Gherasimescu”¹.

Reacțiile nu vor întârzia. Plecat din parohie a doua zi de Sfintele Paști ale anului 1957 la București, va fi arestat la 26 aprilie și condamnat de Tribunalul Militar București, sentința 129/1958, la 20 ani muncă silnică, 5 ani degradare civică și confiscarea averii pentru „activitate intensă contra clasei muncitoare”. Aceasta a fost răsplata muncii sale.

A trecut pe la Jilava și Aiud, 7 ani de supliciu. Din închisoare, părintele Toma este eliberat la 31 iulie 1964

și numit cu sprijinul direct al episcopului Teofil Herineanu de la Cluj, la Agriș, Turda, cu filia Făgetul Ierii (1 septembrie). A ieșit din încercare întărit, cu multă experiență, dar cu aceleași gânduri. Aici se dovedește un bun gospodar, dorind să pună sobă în biserică și făcând alte lucruri necesare. Din 1 septembrie 1965 se afla la Gârbova de Sus, cu filia Gârbovița. Cel mai mult l-a ajutat episcopul Teofil Herineanu, căruia îi va mulțumi călduros prin Raportul de activitate din perioada 25 septembrie - 25 octombrie 1965.

Conștiincios la slujbe, repară biserica din Făget - Aiud și duce o vie activitate contra sectarilor. Astfel, el arată că sectarii „Au făcut 22 de afirmații mincinoase, pe care

În fața icoanei. Pictor: Nicolae Grant (1868, București - 1950, Câmpulung Muscel), acuarela pe carton, 40,5 x 27,5 cm, semnat dreapta jos, în peniță, ngrant.

le-am consemnat în scris, în fața lor. M-au întrebat de ce fac așa? Și le-am răspuns: pentru ca să le citesc la Sfânta Biserică și să înțeleagă tot satul că Dvs. sunteți prorocii mincinoși, de care a spus Mântuitorul că vor veni și de care trebuie să ne ferim (Matei 7, 15). Transcriem aici câteva din aceste afirmații mincinoase:

- Nu există foc veșnic. Omul nu merge în foc după moarte;
- Tâlharului celui credincios Mântuitorul nu i-a spus: „Astăzi vei fi cu Mine în Rai”, ci „Astăzi îți zic: vei fi ...” (Luca 23, 43);
- Nu există nici chin veșnic;
- Ceea ce se pierde se nimicește. Deci Dumnezeu nimicește sufletele păcătoșilor (comentariu la Matei 10, 28);
- Noul Testament are aceeași valoare ca și Vechiul Testament;
- Moartea doua este nimicirea totală a păcătoșilor;

- Nu învie toți morții; Sodoma și Gomora nu vor mai primi nici o pedeapsă;

- Nu se vor aduna la judecata Domnului toate neamurile, ci numai unele din ele;

- Tradiția este o modificare a cuvintelor Domnului;

- Datina sau Tradiția este totuna;

- Biserica este în contradicție cu Biblia, pentru că are chipuri;

- Dumnezeu nu locuiește în Biserică.

Ceea ce am remarcat, în deosebi, a fost faptul că, deși i-am declarat mincinoși după fiecare afirmație de acest fel, adică de 22 ori, nu s-au supărat, ci au continuat să discute mai departe, până noaptea târziu.

...Cel mai mare ajutor, însă, după Dumnezeu, de la Care se coboară tot darul desăvârșit, mi l-ați dat Prea Sfinția Voastră, Consiliul Eparhial, Sf. Patriarhie și preoții din raionul Turda” (24 octombrie 1965).

Într-un alt raport despre părintele Toma Gherasimescu, scris de un responsabil bisericesc de la Aiud, de

această dată, s-au păstrat următoarele remarci: „Este un preot foarte bine pregătit, teologic și istoric...; credincioșii îl ascultă cu evlavie și îi trec cu vederea unele exagerări. Părintele Gherasimescu vrea să „răstoarne” lumea. Exagerează atunci când pretinde credincioșilor o trăire aidoma celei din mănăstire. Biserica curată, însă odăjdiiile și mai ales stiharele nu sunt la nivelul cerut; a cumpărat obiecte necesare cultului divin. Casa parohială este frumoasă pe dinafară. În interior e jale. Trei camere mari, în care nu găsești decât un pat din fier, o masă rudimentară, un scaun șchiop, scâlciat, și un dulap cu arhiva. În celelalte camere, clăie peste grămadă: haine, sticle, damigene, scânduri, sobe și tot ce-și poate imagina un om care aruncă într-o magazie lucrurile nefolositoare... Mi-a răspuns că este prea incomod să cari la mobilă din parohie în parohie, căci dânsul nu rămâne prea mult într-o parohie.

...Exaltarea mistică, exagerările, nu sunt potrivite într-o parohie cu oameni realiști, care tind, spre muncă, spre cele mai multe bunuri ale civilizației. Societatea nu poate fi întoarsă la epoca primară. Toate acestea i le-am spus, precum și altele, în legătură cu chemarea copiilor de școală la P.C. Sa sub pretext să-i învețe catehismul ortodox”.

Pe verso, consilierul administrativ scrie:

„Pr. Gherasimescu e zelos în pastorație. Se ostenește mult, cu rezultate, deocamdată, satisfăcătoare;

P.C. Protopop se teme ca, din cauza pretențiilor exagerate ale părintelui, să nu ajungă credincioșii la supra-saturație;

În casa parohială a aflat multă neorânduială. A sfătuit pe părintele Gherasimescu să fie mai realist și mai ordonat”².

Părintele a decedat undeva pe lângă mănăstirea Dealu, Târgoviște, neștiut de nimeni, pentru a lua cu atât mai mult plata ostenețelor sale de la Dumnezeu.

„Preotul Toma Gherasimescu din Bacău era și el misionar unic. Mergea din sat în sat, din oraș în oraș. Stătea până lămură problema. Avea mașina lui, tipografia lui, câțiva ucenici după el. El tipărea cărți și era uns și pe barbă și pe față cu cerneală. Eu eram foarte bun prieten cu el și i-am luat și în închisoare apărarea, că îl atacau greco-catolicii, și așa l-am apărat, de i-am pus la punct: «Acestui părinte nu sunteți vrednici să-i legați cureaua sandalelor... Acesta este cel mai mare misionar pe care

l-a dat Biserica Ortodoxă Română până la ora actuală, aici la noi. Până și pe voi v-a furat și v-a dus la Ortodoxie». Pe la Arad a făcut multă misiune printre greco-catolici”. (pr. Dimitrie Bejan, *Bucuriile suferinței, Evocări din trecut I*).

„Eu i-am luat totdeauna apărarea. Și ultima oară când i-am dojenit, că eram vechi în pușcărie și cu lagăr, cuvântul meu era totuși aprobat până la urmă. Eram destul de bine organizați în pușcărie. Le-am spus: Când se va scrie «Istoria misionarismului intern în România», în fruntea tuturor, iată, pe acest preot pe care voi îl denigrați am să-l pun! El a plâns! El avea o activitate antisectară foarte puternică. Unde se ducea

el cu broșurile lui, vorbea la obiect, se stingeau secta. Mari succese a avut!...

Tare a trăit frumos și a suferit mult pentru Hristos!” (ibid., II).

Minunat este Dumnezeu întru Sfinții Săi!

Natură statică tradițională. Pictor: Petre Bulgăraș (1884, Bârlad - 1939, Iași), ulei pe carton, 60,5 x 49 cm.

¹ Arhivele Arhiepiscopiei Clujului (AAC), dosar V-46-950.

² Ibidem.

Lansarea volumului „Intelctuali îmbisericiți”, la Uniunea Scriitorilor din Cluj

Ln ziua de 20 iunie 2017, în spațiul generos al filialei clujene a Uniunii Scriitorilor din România, a fost lansat volumul „Intelctuali îmbisericiți”, al Prof. Univ. Dr. Mircea Gelu Buta. Gazda evenimentului, criticul literar Irina Petraș, le-a adresat invitațiilor un cuvânt de bun venit: „Doamnelor și domnilor, bine ați venit la Filiala Cluj a Uniunii Scriitorilor! Ne întâlnim pentru a treia oară cu D-I Mircea Gelu Buta. Când l-am întâlnit prima dată, venise aici, la Filială, cu o carte extrem de simpatică, «Tabloul de absolvire», în care povestea cu foarte mult farmec despre viața de adolescent, despre ce se întâmpla în Bistrița acelor ani. Cu foarte multe mișme era cartea aceea, cu foarte mult umor și știu că ne-am aprins și noi în dezbateri și în amintiri despre propriile noastre școli, despre tablourile noastre de absolvire. A doua întâlnire cu dânsul a fost cu prilejul lansării unei cărți în care își amintea, povestea cu și despre Valeriu Anania, care ne-a prilejuit tuturor o dezbateri iarăși foarte interesantă, referitoare la acest extraordinar om de cultură, scriitorul Valeriu Anania, care a fost membru al Filialei noastre și despre care avem iarăși cu toții de spus vorbe bune și de povestit amintiri. Acum, această carte, cea mai nouă, ne prilejuiește a treia întâlnire. O să-l rog pe părintele Ioan Pinte, care este poet, dar și Directorul Bibliotecii Județene „George Coșbuc” din Bistrița-Năsăud, să conducă această întâlnire”.

În calitate de moderator, părintele Ioan Pinte a spus următoarele: „Mulțumesc, Irina Petraș! Bine v-am găsit, bine v-am regăsit. Suntem aici între bistrițeni, foarte mulți bistrițeni și foarte mulți clujeni. Astăzi, lansăm o carte cu totul și cu totul specială. Este o carte care, după părerea mea, aduce în actualitate o temă dezbătută prin anii '90, despre intelectuali și biserică. Această temă a fost scoasă pe tapet atunci foarte mult de un scriitor, un publicist, un intelectual îmbisericit, să spunem așa, Dan Ciachir. Sigur, el mergea pe un model puțin mai vechi, un model care nu este altul decât Nae Ionescu. Ne aducem aminte de cronică ortodoxă a lui Nae Ionescu, de cronică ortodoxă a lui Dan Ciachir, și, iată, acum, Mircea Gelu Buta resuscită această temă, această problematică, intelectualii și Biserica, dar mai mult decât atât, intelectualii îmbisericiți.”

Știm cu toții, din amintirile noastre, că am participat cândva la un botez în biserică, iar fiecare dintre noi suntem botezați și implicit suntem și îmbisericiți, deci toți de aici suntem și îmbisericiți, numai că, iată, există și intelectuali cu totul aparte, care sunt îmbisericiți, adică oameni care cunosc foarte bine ceea ce produce biserică noastră ca valoare spirituală, ca valoare duhovnicească, dar și ca valoare culturală, iar acești intelectuali sunt foarte apropiați de biserică, sunt, într-un fel, misionari ai Bisericii. Ar trebui să ne gândim și la intelectualii din Rugul Aprins, care au fost cu adevărat intelectualii misionari ai bisericii, intelectualii mărturisitori ai Bisericii... Sigur că această carte poate să nască și polemici, însă acești intelectuali există și este bine să ne reamintim de ei”.

Invitatul de onoare, Mitropolitul Andrei, a mărturisit că a venit la această lansare de carte cu mare bucurie, pentru că în sufletul său, Prof. Dr. Mircea Gelu Buta, are un loc aparte și bistrițenii știu bine că domnia sa este foarte implicat în viața spirituală a orașului.

„Pe lângă faptul că este conducătorul unei instituții medicale, unde face multă lucrare legată de sănătatea trupezască a oamenilor, iată că se preocupă și de sănătatea spirituală a bistrițenilor, și astfel ne-a pus la îndemână această carte. Oricând este o manifestare culturală în Bistrița, îl întâlnim. Ba mai mult decât atât, domnia sa, știți bine, organizează Seminarul Internațional de Medicină și Teologie, acel simpozion anual, la care se întâlnesc medicii cu teologii și care abordează probleme actuale de bioetică. Pentru toate acestea și pentru altele pe care nu le putem pomeni acum, îl felicităm și îl felicităm și pentru această carte.”

Acest volum are un nume sugestiv. Părintele Ioan Pinte ne spunea că, atunci când am fost botezați, am fost și îmbisericiți, numai că îmbisericierea la care se referă această carte presupune un alt aspect, respectiv preocuparea spirituală a noastră, în cunoștință de cauză, legată de viața bisericii, de Sfânta Liturghie. Cel ce o prefațează este unul dintre intelectualii care efectiv merge în fiecare duminică la biserică. Este vorba de Academicianul Sorin Dumitrescu, un intelectual îmbisericit.

Desigur, nu putem reproșa că nu toți intelectualii noștri au o viață religioasă, așa cum am dori noi, clericii. De ce? Pentru că, din motive obiective, ei au apucat să se formeze în perioada comunistă, când erau multe restricții și nu era propice să devină îmbisericiți. A venit însă libertatea absolută, numai că, în paralel cu acesta, nu mai este propovăduit materialismul dialectic, dar e prezent materialismul practic și atunci, poate din motive pragmatice, nu mai au oamenii o viață religioasă grozavă, adică participarea duminică la Sfânta Liturghie... Dar totuși, printre mulțimea de intelectuali, unii sunt îmbisericiți și au viață religioasă, iar unul dintre ei este D-I Prof. Mircea Gelu Buta.

În volum, regăsim o pleiadă de personalități la care se oprește, pentru că fiecare eseu ne prezintă un om preocupat de cele religioase. Sunt treizeci și trei la număr și din fiecare putem afla câte ceva frumos. Așa cum spunea părintele Ioan Pinte, s-ar putea să se nască și polemici, pentru că oamenii, chiar dacă au avut o viață religioasă, pot avea și minusurile lor, dar pentru ceea ce a dorit să scoată în evidență autorul, cartea respectivă este la temă. Așa că noi ne bucurăm, îl felicităm și cât ne-am dori ca toată intelectualitatea Clujului să fie îmbisericită și să-i putem observa pe intelectuali duminică de duminică la Sfânta Liturghie, pentru că în perioada interbelică lucrul acesta s-a întâmplat într-o bună măsură.

Anul acesta îl pomenim, la o jumătate de secol de la plecarea în eternitate, pe Academicianul Ioan Lupăș. Vă dau un exemplu dintre cei care au fost foarte îmbisericiți. De fapt, el era și preot, dar după ce a pus umărul în organizarea universităților românești din Cluj, în anul 1919, a făcut mai puțină preoție, dar a rămas un intelectual îmbisericit. Și apoi ca el au fost mulți alții, precum poetul Lucian Blaga, care era în consiliul parohial de la Biserica din Deal. În cartea lui, intitulată «Pietre pentru templul meu», încerca să-i convingă pe intelectuali să aibă o viață religioasă, iar una din apoftegele din cartea respectivă zice așa: «Stau pe vârf de munte noaptea și scrutez zările. În depărtare văd contururi de sate și de orașe, aprind un muc de lumânare, dintr-o dată văd clar, la doi pași, copacii, dar mai departe nu văd nimic... Interpretarea acestei apoftege sau maxime este următoarea: științele exacte aprind mucul de lumânare, însă mai departe nu putem vedea decât cu ajutorul religiei, cu ajutorul vieții spirituale.

Îmi doresc ca într-o lume așa de dată peste cap, cum este lumea noastră,

tră, și observați poate mai bine ca mine ce se întâmplă, e nevoie de oameni cuminți, și noi socotim că intelectualii de seamă devin și mai cuminți pe măsură ce au dus o viață religioasă. Felicitări, D-le Profesor!”.

În continuare, Pr. Prof. Ioan Chirilă, Președintele Senatului UBB Cluj-Napoca, a încercat să risipească nedumerirea dintre asocierea cuvintelor „intelectual” și „îmbisericit”: „Există în firea noastră tentația polemică. Polemizăm cu cuvintele, cu expresiile, cu persoanele, poate dintr-o dorință de a ne răsfăța în cuvinte. După cum ați putut sesiza, această tentație este în firea noastră și astăzi, datorită unui cuvânt. O fi participiu, o fi definiție, în orice caz participiul pot să îl iau și în forma substantivală. Ceea ce ne animă spre această tentație polemică este faptul că, atunci când ne întâlnim cu acest cuvânt, oricare ar fi el, definiția nu e concordantă cu primul ecou pe care-l stărnește în mintea noastră, în fapta noastră și, atunci, o mică reacție instinctuală intelectuală e să-l corectezi. Nu vrem să polemizăm astăzi, deși polemica e o stare de viață a cuvântului, ci vrem doar să vă spun că, atunci când ne fixăm suita de definiții, pe lângă faptul că suntem subiectivi, nu vizăm un orizont universal, nu vizăm orizontul totului, după cum îl numea Blaga, ci, de cele mai multe ori, vizăm orizontul nostru îngust sau ceva din orizontul mare, unde, probabil, ca și titlul revistei «Steaua», ne vedem, ne sesizăm, credem că este steaua noastră și atunci mergem înspre această stea, mergem pe această dâră de lumină și mai departe întunericul nu ne privește.

De aceea, nevoind să polemizăm astăzi, aș începe prin a vă spune că a fi îmbisericit nu înseamnă doar că ai trecut printr-un ritual liturgic, în urma căruia ai fost închinat la icoane sau, dacă ai fost de genul masculin, ai avut privilegiul să intri atunci în altar. A fi îmbisericit, în viziunea textelor de față, înseamnă a fi cândva, în existența ta, într-o relație personală cu Dumnezeu. Pentru că, în sine, biserică nu înseamnă a reduce la edificiu acea clădire pe care o vedeți pe geam, nici rezumând la o definiție de drept canonic comunitatea care stă în jurul aceluiași Sfânt Altar și se împărtășește cu Sfintele Taine. Biserica este, în accepțiunea părintelui Dumitru Stăniloae, iar în volum există un eseu dedicat părintelui Stăniloae și viziunii sale despre medicină, este troița și atunci relația interpersonală a mea cu Dumnezeu este, de fapt, o locuire în această troiță. Biserica e mult mai mult decât aceste forme reducioniste de expresie, chiar teologică, pe care noi le uzităm.

Înainte de a ajunge aici, mă gândeam că vin să vă spun că, în relația mea cu M.G.B., cu Mircea Gelu Buta, mi-am dat seama că e încăpățânat

și cugetam la acest cuvânt. Un intelectual încăpățânat. În ce sens? Să nu luați nici sensul peiorativ, nici negativ al cuvântului încăpățânat, ci al omului care prinde o idee, o învârte pe toate părțile, își sună prietenii și insistă să-le spună ce gândesc, iar apoi se convinge, se încrede, scrie, se apucă și încearcă să aducă în atenția celor de lângă el ceea ce i se pare extrem de strălucitor sau de luminat. Or, aceasta să știți că este o altfel de mergere, nu este o mergere singuratică, solitară, doar pe dâra aceea de lumină către steaua proprie, ci este o strălucire sau o împărășiere de strălucire în jur, pentru ca toți să găsească lumina și calea. De aceea, mi-a plăcut mult expresia pe care Sorin Dumitrescu a găsit cu cale să o folosească în cuvântul introductiv al volumului, «intelectuali iconici».

Ce înseamnă întâlnirea noastră interpersonală cu Dumnezeu? Înseamnă regăsirea în noi înșine a capacității epifanice a fapturii umane, a capacității de a revela din noi înșine faptul că suntem zidiți după chipul lui Dumnezeu. Iar cei care sunt conștienți de această stare sunt, într-adevăr, niște icoane vii, niște icoane care mărturisesc și care creează în orizontul lor creativitate. Dacă m-aș gândi la textul dedicat lui George Enescu, am putea vorbi despre armoniile desăvârșite într-o paradigmă simfonică românească. Pentru că asta a realizat el, asta a adus el și a alăturat marilor opuri concertistice internaționale și poți să-l așezi liniștit lângă Beethoven, Mozart și ceilalți. Or, până și el a avut această clipă de întâlnire fericită cu Dumnezeu și nu numai că a avut-o, ci a fost deplin conștient de faptul că trebuie să mărturisească această întâlnire, iar acest lucru nu se rezumă doar la aceștia, fie ei intelectuali, fie ei politicieni, fie ei baritoni, fie ei înalte responsabilități, ci cuprinde deopotrivă pe oricare dintre noi.

De aceea, în aceste texte veți putea găsi niște îndemnuri subtile. De pildă, pentru a da definiția intelectualului, este nevoie de a percepe ceea ce înseamnă cultura. Pentru a fi într-o zonă de cultură, e nevoie de Biblie, pentru că până și Nietzsche, și ceilalți s-au inspirat copios din acest tezaur al înțelepciunii divine-umane, care este Sfânta Scriptură. Pe urmă, nu este de ajuns să trăiești egoist în iconie, este nevoie de această capacitate de exprimare iconică, adică să arăți lucrul acesta, să arăți această fericire și apoi, să știți, oricâte întâlniri de genul acesta ai avea, tentația Rugului Aprins rămâne. Și când spun Rugul Aprins, mă refer la evenimentul acela din capitolul 3 din Ieșirea, nu la ce se întâmpla la Mănăstirea Antim, ci la faptul că Moise, oarecum reprezentându-ne pe toți, l-a întrebat: «Și cine zici că ești?». Ați văzut că îi răspunde în patru litere: I.H.V.H., care este un compus interesant al verbului «a fi», ce voințe să exprime continuul vieții, conținutul care te fascinează când te întâlnești cu Izvorul Vieții.

Dincolo de această capacitate iconică, este și o capacitate apologetică, orientată înspre anumite aspecte sub care se realizează în istoria vieții noastre adevărul și asta să știți că o fac pro domo, pentru că vrem să subliniez și acest aspect. Mircea Gelu Buta a știut și a sesizat atunci când este nevoie de încă un cuvânt, pe lângă cele care s-au rostit de oameni pentru apărarea adevărului istoric. Și dacă tot a pomenit aici Înaltpreasfințitul Andrei de Ioan Lupăș, parcurgând niște materiale pentru a scrie și noi un text despre părintele Ioan Lupăș, am găsit acolo un citat pe care-l folosea dintr-un istoric francez din prima jumătate a secolului al XIX-lea, Jules Michelet, care spunea că istoricul încearcă să învieze viața integrală.

Ei, aceasta înseamnă să fii îmbisericit, să găsești Troița care îți întregeste patrulaterul existenței tale și să rămâi lipit de aceasta. De aceea spuneam că există, aproape în fiecare text, câteva mesaje subtile prin care, oarecum apologetic, dar și apostolic, ni se transmite câte o soluție pentru a putea ajunge și noi la această întâlnire. Diversitatea zonelor de activitate a celor enumerați aici ne dă posibilitatea să credem că în fiecare loc și din fiecare loc poți să te întâlnești cu Dumnezeu, pentru că acolo unde are loc această întâlnire, începe biserică, începe să se manifeste, să se realizeze în istorie trupul mistic al Mântuitorului Iisus Hristos.

Și nu se realizează oricum - este o preocupare a lui, a scris de mai multe ori pe tema aceasta -, acest trup mistic se realizează în chip real, pentru că, iată, ne prezintă textele dedicate canonizării sfinților, ne prezintă cele mai palpabile argumente ale faptului că acest gen de îmbisericie se realizează ca participare efectivă a fiecăruia la Dumnezeu, la libertatea, la frumusețea și la fericirea aceasta.

Un ultim aspect, de data aceasta de factură analitic-critică, toate textele acestea au fost publicate anterior, au fost publicate în cele două reviste, vedeți că este consemnat. Să știți însă că este foarte important să știți după aceea să le pui într-o unitate, într-o succesiune care să se constituie într-un mesaj credibil, și totul începe dintr-un eveniment istoric, de la o opțiune și se încheie într-o mărturie a unui istoric apologet care încearcă să arate că nu toate analizele istorice contemporane sunt vrednice, chiar dacă stărnesc curiozitatea și dorința de lectură. Eu vă doresc dumneavoastră dorință de lectură, ca să găsiți că a fi îmbisericit nu înseamnă a fi înregimentat. A fi îmbisericit înseamnă a fi liber în Hristos Domnul. Vă mulțumesc!”.

A consemnat Camelia Strungari
(continuarea în numărul următor)

Scoala de vară „Cultură și civilizație românească în Protopopiatele din Verona și Veneția”

Ionița Timiș

Lxilul românilor în Uniunea Europeană cunoaște cea mai mare pondere, potrivit unui raport ONU. Declinul demografic de care suferă România a înregistrat peste 66 718 de locuitori în anul 2016. Cu fiecare zi care trece, România dispăre din punct de vedere demografic, deoarece, în Europa, România are cea mai mare diasporă. În diasporă se nasc mai mulți copii decât în patria natală. Acest fapt este îngrijorător pentru neamul românesc pentru care strămoșii și-au dat viața ca să apere neamul, credința, glia și limba. Este nevoie de o acțiune de salvare a acestei situații. Cine pe cine va ajunge să salveze: diapora pe cei din Patria mamă sau Patria mamă pe cei din diaspora? Acțiunea poate fi reciprocă. Fiecare dintre noi ar trebui să spună: „Mie-mi pasă de ceea ce se întâmplă cu neamul meu”.

Analizând, din perspectivă personală, nevoile cu care se confruntă cei plecați din familia mea în Italia, am constatat că nevoile de la nivel micro, sunt de fapt, aceleași, ca și nevoile de la nivel macro. Dacă cei trei frați ai mei din diasporă sunt profund credincioși și iubitori de lege românească, și au așa mare nevoie de păstrarea valorilor identității românești, cu cât mai mult au cei care s-au înstrăinat și nu au nicio lege a credinței și a limbii române. După ani de peregrinări prin Italia, am încercat să fac ceva pentru acești români, care sunt parte a ființei noastre naționale. De câțiva ani, am întreprins câteva acțiuni culturale prin care am venit în sprijinul comunităților românești din diapora pentru păstrarea valorilor identității românești. Astfel, de câte ori mă aflam într-o comunitate eclezială sau în alta, în mod special în zona de nord a Italiei, eram invitată în fața Sfântului Altar pentru a ține un discurs credincioșilor privind diversele valori românești, prin care să se păstreze vie conștiința națională. În mai multe rânduri am realizat vernisajul unor expoziții de fotografie, intitulate „Frumusețea satului românesc văzută prin ochii copiilor”, prin care românii înstrăinați reveneau „acasă” prin intermediul acestor mijloace vizuale. Un alt proiect a fost implicarea copiilor din diaspora într-un concurs online de cultură religioasă intitulat „Alături de Hristos în Europa secolului XXI”, concurs realizat împreună cu câțiva profesori de religie, la care au participat nouă țări. De asemenea, proiectul de promovare a culturii tradiționale românești, prin care am inițiat o Șezătoare online cu comunitatea românească de copii din Parohia Asolo, Protopopiatul Veneția. Un penultim proiect a fost cel de Promovare a Limbii Române având ca beneficiari comunitatea românească de la Bassano del Grappa, Protopopiatul de la Verona. Pentru comunitățile din nordul Italiei s-a colectat carte românească de la elevii din cinci școli clujene, carte care va constitui fondul de bibliotecă românească din cadrul parohiilor, de unde vor putea să împrumute atât părinții cât și copiii din diaspora.

De peste două decenii, frații noștri români au peregrinat prin lume căutând fericire și bunăstarea adusă de bani. Poate că unii au găsit-o. Dar aceasta este o fericire care poate dispărea oricând. Ei nu și-au dat seama că, odată plecați, au riscat să piardă o mare bogăție, care nu poate fi furată de nimeni și de nimic: limba română. Pentru a nu-și uita limba dulce românească, pe lângă graiul și comunicarea din sânul familiei, care, de multe ori se face în limba țării respective, este nevoie și de carte românească în fiecare casă. Cei mai mulți dintre ei și-au dus o singură carte, cea de rugăciuni, pentru că nu au putut concepe să se roage într-o altă limbă. Pentru ei, Dumnezeu era Român. Acest „Român” i-a mai ținut aproape de glia strămoșilor.

Pentru ca negura timpului să nu le secere rădăcinile, am propus acest proiect de a colecta carte românească pentru sufletele românilor care încă mai vor să rămână români. Generația de copii a românilor plecați prin lume vorbește românește doar într-o proporție de 30%. Următoarea generație, dacă va mai articula câteva cuvinte în limba română, va fi o minune, iar a treia generație nu va mai vorbi deloc românește. Vor ști doar că rădăcinile lor sunt într-un leagăn străvechi pe care l-au legănat dăci și romanii. Ceea ce ne propunem noi, este să oferim carte românească pentru această generație de copii care, în afară de tehnologie, nu are altă sursă de inspirație românească. Cartea dorim să fie *seva care va izvorî din rădăcinile strămoșilor*, iar ei să fie prelungirile pe sub pământ ale celor ce au sfințit limba română cu prețul sângelui lor. Să nu lăsăm să moară limba română, oriunde ar fi frații noștri, căci ne pierde limba

și ne pierde neamul. Fiecare are o carte în casă pe care o poate dăruia unui suflet de român. Iată o mărturie a unui copil român din Italia: „Dacă voi primi un manual de istorie sau o carte românească, oricât de uzată ar fi, pentru mine va fi Biblia sufletului meu. Ca pe o carte sfântă am să o țin în bibliotecă și o voi răsfăța cu mare grijă, ca să o las și copiilor mei ca să nu uite limba străbunilor mei.”

În acest moment suntem în derularea unui alt proiect de colectare a manualelor școlare (Limba și Literatura Română, Istoria Românilor, Geografia României) care nu mai respectă programa actuală, dar care sunt foarte bune, atât în formă cât și în fond. Aceste manuale vor fi transferate, de la bibliotecile școlilor clujene, pe Episcopia Italiei de unde vor fi distribuite celor 19 protopopiate. Același proiect se va replica și pentru alte Mitropolii din Europa, cu care am luat legătura. Este un proces destul de anevoios, dar nu imposibil.

Ultimul proiect este cu totul inedit în istoria țării noastre. Reprezintă un proiect pilot care a avut un impact extraordinar atât asupra comunităților din nordul Italiei, cât și asupra elevilor noastre din cadrul Colegiului Național Pedagogic „Gheorghe Lazăr” unde îmi desfășor activitatea. Proiectul se intitulează „Cultură și civilizație românească în Italia”. Au fost vizate Protopopiatele Veneția, și Parohia Bassano del Grappa din Protopopiatul de la Verona. S-a desfășurat sub forma unor școli de vară, unde protagonistele acestui proiect au fost 22 de eleve ale Colegiului nostru și patru teologi, doi studenți și doi elevi seminariști. Elevele noastre, în calitate de viitoare învățătoare, au livrat cursuri de Limba și Literatura Română, Istoria Românilor și Geografia României.

De asemenea, am promovat valorile identității românești pe

găsite și în tradițiile noastre strămoșești. Pentru aceste valori, în cadrul acestui proiect a venit cu noi în Italia, renumitul meșter popular, Pălăguța Hodor, în vârstă de 72 de ani din Slătioara, comuna Bârsana. Încă din iarnă am trimis două războaie de țesut, unul în parohia Bassano, iar altul la Asolo, unde copiii au fost învățați să toarcă și să țeară trăistuțe maramureșene. Activitățile artistice și tradiționale s-au realizat sub forma atelierelor, unde elevii s-au deprins cu confecționarea de metaniere, brățări, cruciulițe, cusutul unor semne de carte cu motive tradiționale, țesut și tors. Pe lângă ateliere, copiii au fost inițiați în arta dansului popular, a cântecelor populare și a cântecelor patriotice.

Beneficiarii acestui proiect au fost 55 de copii români din diaspora italiană de la Bassano, respectiv 80 la Veneția, copii cu vârste între 6-13 ani. Proiectul s-a desfășurat din data de 10.06.2017 până la 01.07.2017. La Veneția am trimis două grupe de eleve sub coordonarea soțului meu, pr. dr. Ioan Emilian Raza, a d-rei prof. Lioara Petruț, care a acoperit toată perioada proiectului, și a d-nei învățătoare Iulia Chende, iar la Bassano, am coordonat personal proiectul. Invitatul de onoare al acestei școli de vară a fost directorul Colegiului Național Pedagogic „Gheorghe Lazăr”, prof. dr. Mircea Berteza, care a venit în Italia pentru a cunoaște comunitățile ecleziale de la Protopopiatele de la Verona și Veneția, respectiv, parohia Bassano, unde s-a desfășurat acest voluntariat. Impresionat de această mișcare culturală și misionară pentru păstrarea identității românești în rândul copiilor din diaspora română din Italia, unde și-a trimis elevele, dar și de generozitatea și ospitalitatea extraordinară a românilor din aceste cetăți, a stabilit semnarea unui protocol pentru implicarea elevilor pedagogiste în activitățile culturale și tradiționale românești din acestor protopopiate. Semnarea protocolului se va face cu Episcopia ortodoxă de la Roma, care și-a exprimat admirația pentru necesitatea unui astfel de proiect, dar și dorința de a replica această acțiune la nivelul întregii Italii, sub purtarea de grijă a PS Episcop Siluan.

Prezența elevilor în parohiile românești din Italia, ori de câte ori va fi nevoie, se va face sub forma unei practici comasate, practică pe care ar putea să o facă în orașele și satele de unde provin aceste eleve. Dar cel mai mare câștig este realizarea acestei practici în diasporă, pentru că beneficiul este multiplu: în primul rând, experiența

inedită a elevilor în cadrul acestui proiect pilot, care poate lua amploare în toată Italia, în rândul parohiilor românești, iar în al doilea rând, într-un mod mult mai extins, beneficiul asupra copiilor, cărora li se descoperă limba, istoria și tradițiile neamului, asupra părinților, care nu au timpul și cunoștințele necesare pentru a le transmite copiilor lor, așa cum pot să o facă elevele pedagogiste în calitate de viitoare învățătoare, dar și asupra comunității ecleziale care se întregeste și se întărește prin păstrarea valorilor identității românești.

Un alt obiectiv de cultură românească a fost vizitarea Institutului Român de Cultură și Cercetare Unimanistică de la Veneția. Aici ni s-a prezentat istoricul acestei case românești, cumpărată de Nicolae Iorga, unde era găzduită expoziția bienală de artă, precum și impresionanta bibliotecă românească. Sub patronajul acestui Institut de cultură de la Veneția am organizat foarte multe din manifestările culturale pe care le-am întreprins pentru Italia, de-a lungul acestui an, cu elevele din Colegiul nostru, instituție care ne-a pus la dispoziție logo-ul pentru orice știre și afiș.

Școala de vară, cuprinzând și Sărbătoarea Sânzienelor, a dat ocazia animatorilor să pregătească, împreună cu copilașii din parohie, un spectacol tradițional cu ocazia acestei sărbători. Eu, fiind originară din Maramureș, am adus de acasă, de la Borșa, trei făclii tradiționale cu așchii îmbibate în rășină care au fost aprinse și rotite de către feciori, în strigăturile tradiționale „Făclia măi coconi”. Miresma mirosului de tămâie, i-a făcut de românii prezenți la manifestarea artistică, să se simtă ca acasă, în România, în vremea copilăriei lor. Elevele pedagogiste și tinerii teologi au pregătit și o suită de dansuri tradiționale, în care i-au implicat și pe copilașii români din parohie, dar și o pleiadă de cântece tradiționale care a cuprins ritualul cununilor de sânzienă aruncate pe acoperișul din apropierea bisericii.

Sărbătoarea a fost întregită și de Expoziția de fotografie adusă de la Cluj, intitulată „Frumusețea satului românesc văzută prin ochii copiilor”, prin intermediul căreia credincioșii au fost purtați imaginar în satele și casele pe care le-au părăsit pentru un trai mai bun. Această expoziție a cuprins fotografii cu biserici de lemn, case vechi, costume populare și peisaje din lumea satului românesc.

Un fenomen inedit s-a petrecut în cadrul acestui proiect, și anume, două eleve din Colegiul nostru, de confesiune pentecostală și baptistă și-au exprimat dorința de a cunoaște Biserica Ortodoxă și să facă misiune culturală în rândul copiilor din diaspora română de la Veneția. S-au implicat cu devotament în tot ceea ce a presupus proiectul. Au ajutat și la echipele de predare a religiei. Au ajutat copiii la pictarea icoanelor pe sticlă.

Au participat la toate Sfintele Liturghii. Una dintre ele având numele Antonia, a dorit să ajungă la moaștele Sfântului Anton de Padova, ceea ce a și făcut. Au rămas impresionate de ceea ce înseamnă Biserica Ortodoxă în adevărata ei spendoare. Au cunoscut credincioșii ortodocși și pe părintele care era plin de devotament. S-au arătat interesate să se mai implice în astfel de proiecte ale Bisericii noastre.

Generozitatea și ospitalitatea credincioșilor din Veneția, Verona și Bassano, le-a făcut pe elevele Colegiului și pe teologii să-și exprime regretul că se despart de aceste comunități, unde au simțit că sunt „acasă”, unde românii de acolo trăiesc mult mai profund credința și mai puternic românitatea, pentru că ei conștientizează misionar aceste valori. Despărțirea cea mai grea a fost de copiii pe care i-au format și care s-au lipit de sufletele lor. În același timp și-au mărturisit dorința de a se reîntoarce în sânul familiilor de români care le-au găzduit în cadrul acestui proiect. Sufletele de aur ale acestui proiect, dincolo de granițele țării, au fost: părintele Cristian Mănășturean și d-na preoteasă Mihaela Mănășturean de la Parohia Bassano, protopopul maramureșan Codrea Gabriel de la Verona și neobositul protopop Matei Avram de la Veneția.

Am socotit un act de eroism al elevilor noastre implicarea lor în acest proiect. Nu a fost ușor să lucreze cu atât de mulți copii, mai cu seamă cu unii dintre ei care nu știau limba română sau nu o înțelegeau ușor. Necunoscutele au fost multe, dar odată intrate în holda semănăturii, au simțit că primesc putere și munca lor dă rod. Au simțit cu adevărat că sunt „acasă”, că aceasta le este menirea în calitate de viitoare dascălițe, că este atât de multă nevoie de noi acolo, în exil. Ceea ce am inițiat, nu este decât o deschidere a unor porți care vor rămâne mereu deschise pentru a nu seca seva răsărită din rădăcinile străbunilor. Pentru că noi, Colegiul Pedagogic de la Cluj, nu vom putea face față acestor provocări de semănare a limbii române și a valorilor identității românești, vom fi nevoiți să ne îndreptăm și spre alte licee pedagogice din țară, pe care să le mobilizăm și spre alte comunități românești din diaspora. Am primit, deja, solicitări și spre alte comunități românești din Europa, nu numai din Italia. Este doar un început, cu un impact deosebit asupra comunităților din diaspora, dar și asupra școlii noastre care este gata să trimită în „misiune culturală și spirituală” elevele și profesorele noastre, ori de câte ori va fi nevoie.

Agenda P.S. Vasile

Iulie 2017

2 iulie: La Sfânta Liturghie este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh - Zorilor, Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

8 iulie: Participă la cununia religioasă a tinerilor Ciprian și Daniela în Parohia Pogorârea Sfântului Duh - Zorilor, Cluj-Napoca

9 iulie: Este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh - Zorilor, din Cluj-Napoca, unde la Sfânta Liturghie rostește ecfonise și binecuvântări.

16 iulie: Participă la Sfânta Liturghie în Parohia Pogorârea Sfântului Duh - Zorilor, Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

20 iulie: Cu ocazia sărbătorii „Sfântului și slăvitului Prooroc Ilie Tesviteanul”, este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh - Zorilor, Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

23 iulie: La Sfânta Liturghie este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh - Zorilor, Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

25 iulie: În Capela Cimitirului Central din Cluj-Napoca rostește rugăciuni la catafalcul Domnului Academician Horia Colan, președintele Asociației Filantropice Medical Creștine „Christiana” filiala Cluj

30 iulie: Participă la Sfânta Liturghie în Parohia Pogorârea Sfântului Duh - Zorilor, Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

A consemnat, pr. Călin Fecior

Activități ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, (iulie 2017)

Între 23 iunie și 6 iulie 2017 s-au desfășurat examenele de finalizare a studiilor. În urma probei scrise și a susținerii tezelor de licență au fost declarați licențiați în Teologie 52 de absolvenți ai specializării Teologie ortodoxă pastorală, 2 ai specializării Teologie ortodoxă didactică, 6 ai specializării

Teologie ortodoxă asistență socială și 11 ai specializării Artă sacră. De asemenea, prin susținerea disertațiilor au încheiat studiile ciclului de Master 43 de absolvenți ai programelor de studii la acest nivel. Joi, 6 iulie, toți aceștia au depus jurământul de credință față de Biserica Ortodoxă, în capela Facultății cu hramul „Sf. Ierarh Nicolae” din incinta Campusului teologic Nicolae Ivan. Momentul solemn s-a desfășurat în prezența corpului profesoral al școlii și a ÎPS Sale Arhiepiscopul și Mitropolitul Andrei, care a adresat celor prezenți o alocuțiune.

În perioada 30 iunie - 2 iulie 2017, la Onești au avut loc o serie de manifestări în cadrul ediției a V-a a Zilelor Betleemului Ștefanian. Vineri, 30 iunie, la Biblioteca Municipală „Radu Rosetti” Onești, județul Bacău, conf. univ. dr. Radu Preda, președinte al Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și a Memoriei Exilului Românesc (IICCMER) a susținut conferința: *Biserica sub comunism. Rezistență, adaptare, sfințenie*.

În data de 1 iulie 2017, au avut loc pregătirile în vederea susținerii examenului pentru gradul II didactic pentru profesorii din învățământul preuniversitar. La sediul facultății s-a desfășurat pregătirea pentru Metodica predării Religiei. Au participat: Arhim. Prof. univ. dr. Teofil Tia, Conf. univ. dr. Vasile Timiș și Diac. asist. univ. drd. Olimpiu-Nicolae Benea.

În cadrul Școlii doctorale de Teologie Ortodoxă „Isidor Todoran” a avut loc susținerea publică a tezelor de doctorat:

1 iulie 2017: *Caracterul kenotic și duhovnicesc al misiunii creștine* a d-lui Codreanu Lucian-Nicodim, specializarea Misiologie și ecumenism, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Valer Bel

1 iulie 2017: *Misiune și mărturie creștină ortodoxă contemporană în Canada* a pr. Lăpuște Iosif-Nicolae, specializarea Misiologie și ecumenism, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Valer Bel

4 iulie 2017: *Temple în Canaan și Templul Sfânt în Iudaism* a pr. Platon Adrian-Ioan, specializarea Teologia biblică a Vechiului Testament cu noțiuni de Arheologie biblică și limbă ebraică clasică, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă

4 iulie 2017: *Slava divină - semnificația și folosirea noțiunii kavod în Vechiul Testament* a pr. Bultz Gabriel-Ralph, specializarea Teologia biblică a Vechiului Testament cu noțiuni de Arheologie biblică și limbă ebraică clasică, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă.

În perioada 3-14 iulie 2017 s-au desfășurat, la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, Cursurile pastorale și de îndrumare misionară a clerului, seria 102: definitivat și gradul II. În deschidere a fost săvârșită în capela Facultății cu hramul „Sf. Ierarh Nicolae” din incinta Campusului teologic Nicolae Ivan slujba de Te Deum. ÎPS Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Andrei, a adresat celor prezenți o scurtă alocuțiune.

Au participat preoți din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Episcopia Maramureșului și Sătmărilor, Episcopia Sălajului și Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților. Prelegerile și seminariile au fost susținute de cadrele didactice ale facultății. Programul liturgic a cuprins Sfânta Liturghie și vecernia săvârșite zilnic, la începutul și sfârșitul programului, în capela instituției.

În data de 14 iulie 2017 a avut loc colocviul pentru obținerea gradului profesional I.

La Mănăstirea „Sfânta Treime” din Feleacu a avut loc, sâmbătă 8 iulie 2017, conferința Feleacu, Clujul și Transilvania în Evul Mediu, în cadrul manifestărilor orga-

nizate cu ocazia aniversării a 650 de ani de la atestarea documentară a localității. Cu această ocazie a avut loc și lansarea volumului *De verice montis. Feleacu, Clujul și Transilvania în Evul Mediu*, scrisă de Acad. prof. univ. dr. Ioan Aurel Pop, Rectorul Universității „Babeș Bolyai”, arheologul Dana Istrate Marcu și istoricii Tudor Sălăgean și Alexandru Șimon. A participat IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei și Pr. prof. dr. Ioan Chirilă, președinte al Senatului UBB.

Marți, 18 iulie 2017, numeroși oameni de cultură, academicieni, cercetători, preoți și credincioși au luat parte la Simpozionul organizat la biserica „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca, pe tema *Părintele Florea Mureșan - mărturisitor al Ortodoxiei în timpul comunismului*, cu scopul de a rememora personalitatea părintelui martir, fost protopop de Cluj, paroh al acestei biserici și cadru didactic la Academia Teologică Ortodoxă din Cluj între 1940-1946. În deschidere a fost oficiată o slujbă de parastas. Facultatea noastră a fost reprezentată de părintele decan, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu. A fost prezent la manifestare ÎPS Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Andrei.

Între 20 și 24 iulie 2017 s-a desfășurat, la Pitești, Școala de Vară Fenomenul Pitești, a IV-a ediție, în organizarea Centrului de Studii în Istorie Contemporană.

Primul curs a fost susținut de Conf. univ. dr. Radu Preda, președinte al Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc.

Între cei 15 cursanți, reprezentanți ai facultății noastre au fost: stud. Alexandru-Viorel Coman (master) și stud-drd. Maxim (Iuliu-Marius) Morariu.

Marți, 25 iulie 2017, la Mănăstirea Rebra-Parva a avut loc întrunirea celor 85 de preoți coordonatori ai cercurilor preoțești din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Ședința a fost prezidată de Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei. Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, duhovnicul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, a susținut prelegerea: *Cercurile pastorale - instrument eclesial de formare clericală continuă, vector misionar relevant*. În calitate de coordonator al Cercului Preoțesc „Așchileu”, a participat și Pr. lect. univ. dr. Șanta Gheorghe.

În perioada 12-27 iulie 2017 s-a desfășurat examenul de admitere la Facultatea de Teologie Ortodoxă, nivel licență și master.

Între 12 și 14 iulie a avut loc înscrierea candidaților, în ziua de 18 iulie a avut loc examenul eliminatoriu (pentru candidații la specializarea Teologie pastorală), examenul oral (pentru specializările Teologie didactică și Teologie asistență socială), iar în 19 iulie probele specifice: proba scrisă la Teologie Fundamentală și Dogmatică cu fundamentare biblică (Teologie pastorală) și proba practică de desen și culoare (Artă sacră).

Pentru admiterea la studiile de master, la fiecare dintre cele șase programe de studii (Doctrină și hermeneutică creștin ortodoxă, Ortodoxie românească și viață liturgică, Pastorație și duhovnicie, Artă Sacră - Conservarea, restaurarea și crearea bunurilor culturale, Bioetică - Morală, etică și deontologie și Consiliere pastorală și asistență psihosocială) evaluarea candidaților s-a făcut pe baza unui proiect de cercetare.

Pentru a doua sesiune de admitere, din perioada 6-15 septembrie 2017 sunt, de asemenea, scoase la concurs locuri la toate specializările, nivel licență și master.

Tot în luna septembrie se va desfășura examenul de admitere la Școala doctorală de Teologie Ortodoxă „Isidor Todoran” din cadrul Facultății. Informații detaliate despre aceste examene pot fi obținute accesând pagina de internet a Facultății: ot.ubbcluj.ro.

A consemnat, Dacian But-Căpușan

**IPS ANDREI
MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI
SĂLAJULUI**

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **vineri**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Iulie 2017

1 iulie

În biserica din localitatea Strâmbu, protopopiatul Dej, săvârșește slujba de sfințire a noului iconostas.

Pe o scenă special amenajată în curtea bisericii, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește într-un sachelar, pe părintele paroh, Dragoș Nicolae Scrob și pe părintele Dinu Cosmin Iușan de la parohia Băița, protopopiatul Gherla, fost paroh. Conferă domnului Ioan Georgiu, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”.

În curtea bisericii monument istoric din localitate, săvârșește slujba de sfințire a două noi Troițe.

În Biserica „Sfântul Ierarh Nectarie” din Dej (paroh: Prot. Ioan Buftea), oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Matei Alexandru, fiul directorului filialei Dej a Filantropiei, Costinel Șoaită. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie.

Participă la masa festivă organizată de absolvenții promoției 2017 de la Facultatea de Teologie Ortodoxă. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

2 iulie (Sfântul Voievod Ștefan cel Mare)

Cu prilejul hramului, săvârșește slujba de sfințire a noului Altar de vară și Sfânta Liturghie la mănăstirea de la Vad, protopopiatul Dej. Rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului și de domnul academician Marius Porumb.

În Catedrala Mitropolitană, oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Bogdan și Anca Dana Pop Silași. Rostește un cuvânt de învățătură.

În localitatea Stoiceni, județul Maramureș, împreună cu PS Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, săvârșește slujba de binecuvântare a Casei Memoriale, ridicată în amintirea părinților maestrului Grigore Leșe și slujba Parastasului pentru membrii familiei Leșe, mutați la Domnul. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, la finalul Vecerniei și a Paraclisului Maicii Domnului, rostește o cateheză.

3 iulie

La Facultatea de Teologie, participă la deschiderea examenului de Licență.

În Capela Facultății de Teologie, asistă la slujba de Te-Deum, oficiată cu prilejul deschiderii cursurilor pentru promovarea gradelor profesionale în preoție. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Capela Facultății de Teologie, asistă la slujba de Te-Deum, oficiată cu prilejul întâlnirii de zece ani de la absolvire, a promoției 2007. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

4 – 5 iulie

În Sala Sinodală din Palatul Patriarhal din București, sub conducerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, participă la ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

6 iulie

În Capela Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, participă la solemnitatea depunerii jurământului de credință de către tinerii ce au promovat examenul de licență și master. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

Face o vizită la Biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor (parohi: Pr. Titus Moldovan și Pr. Petru Ioan Ilea), în vederea finalizării lucrărilor și pregătirea sfințirii bisericii în anul viitor.

În cadrul Serilor Culturale, la Muzeul Mitropoliei, asistă la spectacolul „Viața noastră legănătoare”, susținut de actrița Elena Ivanca. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

7 iulie

La Facultatea de Științe Economice și Gestiune a Afacerilor, asistă la susținerea publică a Tezei de Doctorat de către PC Pr. Florin Dobocan, de la parohia Hășdate, protopopiatul Gherla, revizorul contabil al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei

9 iulie

Săvârșește slujba de resfințire a bisericii din parohia Valea Mare, protopopiatul Năsăud. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește într-un iconom, pe părintele paroh, Vasile Ureche și acordă domnului Ioan Szabo, primarul comunei Șanț, distincția „Crucea Transilvană”. Este însoțit de domnul Cristian Dumitru Moldovan, directorul Centrului de Pelerinaje „Renașterea”.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotesește într-un duhovnic, pe părintele Adrian Datu, de la parohia Șieu Sfântu, protopopiatul Beclean.

10 iulie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei”, de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca.

În biserica din Frata, protopopiatul Turda, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Andrei, fiul părintelui paroh Cătălin Bucevschi, și pentru alți copii din comunitatea de romi din localitate. Rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită în parohia Berchieșu, protopopiatul Turda (paroh: Pr. Vasile Florin Negru).

11 iulie

La Facultatea de Teologie, predă cursul de Spiritualitate participanților la cursurile pentru promovarea gradelor profesionale în preoție.

În Biserica „Pogorârea Duhului Sfânt” din cartierul clujean Grigorescu (parohi: Pr. Petru Varga, Pr. Marius Varga și Pr. Adrian Medan), oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Ioan Paisie, fiul părintelui Adrian Medan. Rostește un cuvânt de învățătură.

În biserica din Vălișoara, protopopiatul Cluj I, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Ioan Iosif, fiul părintelui paroh, Paul Mihaela Ranta. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PCuv. Protos. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

12 iulie (Sfântul Cuvios Paisie Aghioritul)

Cu prilejul hramului, în biserica Mănăstirii „Pantocrator” din Beclean, săvârșește slujba de binecuvântare a lucrărilor efectuate și Sfânta Liturghie. Rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

La Centrul Eparhial, acordă binecuvântări pentru înscrierea la examenul de admitere la Facultatea de Teologie.

13 iulie

În localitatea Vălenii Șomcutei, județul Maramureș, îi vizitează pe copiii participanți la Tabăra de Artă „Vălenii Șomcutei”, organizată de Fundația Culturală „Carpatica” (președinte: Arhit. Ionel Vitoc). În biserica satului, săvârșește o slujbă de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc, iar la Căminul Cultural, asistă la spectacolul organizat cu acest prilej.

14 iulie

La Centrul Eparhial, acordă binecuvântări pentru înscrierea la examenul de admitere la Facultatea de Teologie.

În Catedrala Mitropolitană, slujește la Vecernie, la Acatistul Bunei Vestiri și săvârșește slujba de sfințire a noilor Antimise pentru protopopiatele Cluj I și Cluj II. Rostește un cuvânt de învățătură.

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei împreună cu foști colegi de liceu, la festivitatea organizată cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la absolvirea liceului „Gheorghe Pop de Băsești” din Cehul Silvaniei, județul Sălaj, 15 iulie, 2017.

Vadului, Feleacului și Clujului.

În Biserica „Buna Vestire” din cartierul clujean Iris (parohi: Pr. Ambrozie Boca și Pr. Liviu Vidican Mancu), participă la încheierea celei de-a V-a ediții a Școlii de Vară „Copilărie Binecuvântată”, organizată în colaborare cu Grădinița „Floare de Iris” și Seminarul Teologic Ortodox din Cluj-Napoca. Slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de binecuvântare.

8 iulie

În localitatea Feleac, protopopiatul Cluj I, participă la evenimentul organizat cu prilejul împlinirii a 650 ani de atestare documentară. În Biserica „Sfânta Treime” (parohi: Arhim. Alexandru Ghenț și Pr. Aurel Simion Someșan), participă la Simpozionul „Feleacul, Clujul și Transilvania în Evul Mediu”. Rostește un cuvânt de binecuvântare. În Biserica monument istoric „Sfânta Cuvioasă Parascheva”, săvârșește slujba Parastasului de obște și rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Biserica parohiei Baciu II, protopopiatul Cluj I, împreună ÎPS Părinte Iosif, Mitropolitul Ortodox Român al Europei Occidentale și Meridionale, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Teofan, fiul părintelui paroh, Ionuț Pripon. Rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită în parohia Maieru, protopopiatul Năsăud (parohi: Pr. Ioan Lăpuște și Pr. Dan Dorian Cismaș).

15 iulie

În localitatea Cehu Silvaniei, județul Sălaj, participă la festivitatea organizată cu prilejul împlinirii a 50 ani de la absolvirea liceului. În biserica din localitate, săvârșește slujba Parastasului pentru profesorii și colegii mutați la Domnul. Rostește un cuvânt de învățătură. Se reculege, preț de câteva clipe, la mormintele colegilor și profesorilor din cimitirul orașului. În incinta Liceului „Gheorghe Pop de Băsești” din Cehu Silvaniei, participă la „ora de dirigenție”. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie.

16 iulie

Săvârșește slujba de sfințire a noii biserici din parohia Comșești, protopopiatul Turda. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește într-un iconom stavrofor, pe părintele paroh, Ioan Dănuț Rad.

În Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Câmpia Turzii (parohi: Prot. Daniel Crișan și Pr. Virgil Cerceș), oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Bogdan Ilie și Roxana Nicoleta Onacă. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Vasile Nemeș, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În sala „Roma” a Hotelului „Grand Italia” din Cluj-Napoca, îi binecuvintează pe tinerii Avram și Antonia Gioana Manea, cu prilejul nunții. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

17 iulie

La Facultatea de Teologie, prezidează comisia de evaluare a candidaților la concursul de admitere.

Primește la reședință pe ieromonahul Rafail Noica.

La Facultatea de Teologie, participă la întâlnirea profesorilor Școlii Doctorale.

18 iulie

La Facultatea de Teologie, participă la deschiderea probei scrise a examenului de admitere.

În capela Seminarului Teologic, asistă la slujba de Te-Deum, oficiată cu prilejul Întâlnirii de 40 ani de la absolvire, a promoției 1977. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Biserica „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca (parohi: Cons. Cristian Baciu și Pr. Ioan Jeler), oficiază slujba Parastasului pentru adormitul întru Domnul, protopop Florea Mureșan. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În sala de ședințe a Parohiei „Sfânta Treime”, participă la momentul evocator al protopopului Florea Mureșan. Rostește o alocuțiune.

În biserica din Boju, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Brian Bancoș), oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, preot Dănuț Lupaș Borgovan, fost paroh. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Face o vizită în parohia Pata, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Ciprian Cherecheș).

19 iulie

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie.

20 iulie (Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Nușeni, protopopiatul Beclean, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un diacon, pe monahul Antonie Vartolomei.

Face o vizită pe șantierul noii biserici din parohia Nușeni, protopopiatul Beclean (paroh: Pr. Ioan Dacian Antal). Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

Îi vizitează pe tinerii aflați în tabăra de vară de la Mărișel, județul Cluj, organizată de arhiepiscopie. Rostește un cuvânt de învățătură și asistă la programul artistic organizat.

Face o vizită în parohia Gilău III (paroh: Pr. Vasile Bandrabulă).

21 iulie

În capela mortuară din Cimitirul Central din Cluj-Napoca, oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul, Georgina Tomoș. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatisul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

22 iulie (Sfânta Maria Magdalena)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Oarța de Sus, județul Maramureș, împreună cu PS Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PCuv. Protos. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

La demisolul Bisericii „Sfântul Alexandru” de pe Bulevardul Muncii din Cluj-Napoca, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Ilinca Natalia, fiica părintelui paroh, Claudiu Melean și pentru prunca Sara, fiica domnului teolog Mădălin Butiurcă. Rostește un cuvânt de învățătură.

23 iulie

Săvârșește slujba de sfințire a Bisericii „Sfântul Prooroc Ilie” din Bistrița. Pe altarul de vară din curtea bisericii, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă părintelui paroh, Constantin Mileșan, distincția „Crucea Transilvană”. Hirotesește într-un sachelar, pe părintele misionar Vasile Cătălin Mileșan, care slujește în limbajul mimico-gestual pentru comunitatea oamenilor cu deficiențe de auz și vorbire din Bistrița. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Îi premiază pe elevii din județul Cluj ce au primit nota maximă la examenul de Bacalaureat.

24 iulie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca.

Face o vizită în Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul” din Turda (paroh: Pr. Andrei Gavriil Mihai).

Face o vizită la Mănăstirea „Mihai Vodă” din Turda, în vederea finalizării lucrărilor de ctitorire.

25 iulie

La Mănăstirea „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Țara Năsăudului, prezidează ședința de lucru cu preoții îndrumători de Cercuri Preoțești din Eparhia Clujului. În biserica mănăstirii, asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt de binecuvântare, iar în sala de ședințe rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Biserica „Sfânta Treime” din Bistrița (parohi: Pr. Tudor Iacob Mudure și Pr. Marius Ioan Pintican), oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Damian Petru Matei Coruț. Rostește un cuvânt de învățătură.

În curtea bisericii din Măgoaja, protopopiatul Dej (paroh: Pr. Gavril Ioan Gretinuc), săvârșește Slujba de Sfințire a Apei și cea de sfințire a Crucilor ce vor fi așezate pe acoperișul bisericii. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de PCuv. Arhim. Teofil Tia, duhovnicul Facultății de Teologie.

26 iulie

În capela mortuară din Cimitirul Central din Cluj-Napoca, săvârșește o slujbă funebră la căpătâiul adormitului întru Domnul, academician Horia Colan. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit de PCuv. Protos. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

27 – 28 iulie

La Reședința Patriarhală din București, sub conducerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, participă la ședința de lucru a Comisiei pentru Statut și regulamente a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

29 – 30 iulie

În orașul Bistrița, participă la Întâlnirea Tinerilor din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului. Sâmbătă, 29 iulie, pe scena din curtea protopopiatului, participă la festivitatea de deschidere. Slujește la Rugăciunea de dimineață și rostește un cuvânt duhovnicesc. În Sala Sporturilor, asistă la Conferința „Demnitatea tinereții în Hristos” susținută de părintele profesor Constantin Necula, căruia îi acordă distincția „Crucea Arhiepiscopală”. La ceas de seară, împreună cu PS Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, conduce procesiunea pe străzile orașului. Pe scena din curtea protopopiatului, asistă la rugăciunea de seară. Duminică, 30 iulie, în curtea protopopiatului, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură, iar în Sala Sporturilor, asistă la concertul organizat pentru tineri și la festivitatea de încheiere. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de PCuv. Protos. Benedict Vesa, secretarul eparhial.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

31 iulie

În sala de ședințe a centrului eparhial, prezidează comisia de evaluare a candidaților participanți la concursul pentru ocuparea posturilor de preoți parohi la parohiile Vâlcele (protopopiatul Cluj I) și Petrești (protopopiatul Gherla).

A consemnat, Arhid. Claudiu Ioan Grama

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul **ANDREI ANDREICUȚ**

Vicepreședinte:
PS Episcopul-vicar **VASILE SOMEȘANUL**

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96-49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista **RENAȘTEREA**)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:
Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:
Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Cezar Login, Ierom. Maxim Morariu, Marcel Muntean, Alexandru Nemoianu, Adrian Papahagi, Protos. Simeon Pintea, Aurel Sasu, Paul Siladi, Nicolae Turcan, Protos. Benedict Vesa

Ieromonahul Melchisedec de la Mănăstirea Essex din Anglia, în dialog cu tinerii de la Biserica Studenților din campusul studentesc Hasdeu

Romina Sopoian

Luna iulie a acestui an a adus cu sine bucuria unor întâlniri duhovnicești de mare însemnătate. Acestea le-au avut în centrul lor pe Părintele Melchisedec, unul dintre monahii care alcătuiesc obștea Mănăstirii Essex din Anglia, fondată de însuși Părintele Sofronie Saharov. Deoarece tinerii au mare evlavie la Părintele Sofronie – atât datorită scrierilor sale, cât și descrierilor Părintelui Rafail Noica, ucenicul său, întâlnirea cu Părintele Melchisedec a fost cu interes așteptată. De fapt, a fost o întâlnire dublă: una cu monahul de origine finlandeză, și alta cu însuși Părintele Sofronie, prin relatările despre întâlnirile personale dintre cei doi.

Dar pentru a înțelege contextul în care un monah cu multă bucurie în privire a ajuns tocmai în comunitatea Bisericii Studenților din Cluj-Napoca, vom relata întâmplările care au dus la acest deznodământ. Totul a început anul trecut, când doi tineri căsătoriți din cadrul comunității au mers într-un pelerinaj la Mănăstirea Essex de Fiind căsătoriți de mai bine de cinci ani, erau întristați de faptul că încă nu aveau copii. Ajungând în Anglia, la mănăstirea fondată de Părintele Sofronie Saharov, cei doi tineri au avut șansa să-l cunoască pe Părintele Melchisedec și să-i spună despre singura lor neîmplinire din punct de vedere familial. O legătură frumoasă și puternică s-a creat atunci între ei, Părintele Melchisedec promițându-le că se va ruga lui Dumnezeu pentru ei. Răspunsul Domnului nu s-a lăsat prea mult așteptat. La scurt timp după pelerinaj, cei doi tineri căsătoriți au revenit cu un telefon la Mănăstirea Essex pentru a-l anunța pe Părintele Melchisedec că așteptau în sfârșit un copil. Toată lumea a fost uimită, atât familia cât și prietenii din comunitate care le cunoșteau povestea, pentru că știau prin câte încercări trecuseră cei doi tineri pentru a avea un copil, dar fără nicio izbândă și, poate și mai greu, fără nicio altă nădejde.

Sarcina a decurs foarte bine, iar nouă luni mai târziu s-a născut o fetiță frumoasă și sănătoasă. Pentru a-l mulțumi lui Dumnezeu, Maicii Domnului, dar și Părintelui Sofronie pentru rugăciunile sale, cei doi proaspeți părinți au hotărât să o boteze pe fiica lor cu numele de Sofronia Maria. Bucuria le-a fost și mai mare când Părintele Melchisedec i-a anunțat că va face tot posibilul să ajungă în România, la Cluj, pentru a oficia botezul micuței Sofronia. Prin urmare, acest eveniment important pentru tânără familie a însemnat și pentru noi, cei din comunitatea Bisericii Studenților și ASCOR, șansa de a-l avea în mijlocul nostru pe Părintele Melchisedec pentru a doua oară, ucenicul Părintelui Sofronie vizitând Transilvania și anul trecut cu ocazia unei invitații primite din partea obștii Mănăstirii Oașa. Totuși, mulți au avut ocazia să-l cunoască abia acum pentru prima dată. Nașterea și botezul micuței Sofronia Maria a prilejuit organizarea a trei întâlniri cu Părintele Melchisedec în trei seri călduroase de iulie, evenimente organizate în incinta bisericii de lemn din campusul studentesc Hasdeu.

Prima seară duhovnicească

Prima discuție a avut loc la data de 22 iulie 2017, chiar în ziua în care avusese loc și botezul Sofroniei. Slujind de dimineață la Sfânta Liturghie alături de Părintele paroh Ciprian Negreanu și ceilalți preoți împreună-slujitori, Părintele Melchisedec a oficiat botezul în aceeași formulă, urmând ca seara de la ora 19:00 să se întâlnească cu doritorii la prima discuție despre Rugăciunea Inimii și despre felul în care l-a cunoscut pe Părintele Sofronie Saharov. Cu ocazia acestei prime seri, am avut șansa de a afla mai multe despre însuși Părintele Melchisedec, despre originea sa finlandeză, despre educația creștin-ortodoxă de care a avut parte și despre întâlnirile proniatoare care l-au adus pe tânărul de atunci pe calea monahismului și a practicării Rugăciunii Inimii, a acestei practici isihaste față de care i s-a deschis sufletul încă de timpuriu.

Despre originile Părintelui Melchisedec

Născut în îndepărtatele țărmuri reci ale Finlandei, atât de aproape de Polul Nord, Părintele Melchisedec a fost binecuvântat cu o familie în care părinții, bunicii și străbunicii au fost creștini ortodocși din generație în generație. Interacțiunea cu Ortodoxia și convertirea strămoșilor săi a avut loc datorită monahilor ruși care au pus bazele Mănăstirii Valaam tocmai în acele ținuturi geroase și mai puțin prietenoase de la granița dintre Rusia și Finlanda. Devenind ortodocși practicanți, toți copiii din generațiile următoare au crescut într-o educație ortodoxă atât acasă, cât și la școală, unde elevii puteau participa la ore de religie ținute chiar și de preoți ortodocși, fiecare elev putând să-și aleagă profesorul de religie în funcție de confesiunea sa. La fel a fost și în cazul Părintelui Melchisedec, care a auzit pentru prima dată despre *Rugăciunea Inimii* și *Triunghiul Iubirii* de la profesorul său de religie, un preot finlandez ortodox foarte dedicat slujirii sale și copiilor. Dacă despre Rugăciunea Inimii tinerii de la Cluj știau anumite aspecte, ei s-au bucurat să afle modul în care profesorul de religie le-a explicat atunci copiilor ce înseamnă Triunghiul Iubirii și cum îl pot pune în practică. În linii mari, triunghiul se referă la noi (fiecare în parte), la Dumnezeu și la aproapele nostru, cele trei puncte putând să conveargă diferit de fiecare dată; de la noi la Dumnezeu, iar prin această relație să ajungă la aproapele; sau de la Dumnezeu spre aproapele și apoi la noi; dar și de la noi la aproapele ca, într-un final, să ajungem astfel la o mai apropiată relație cu Dumnezeu. Despre aceste învățături de bază și pline de iubire pe care le-a aflat de la profesorul său de religie, dar și despre întâlnirile sale cu monahii de la Mănăstirea Valaam, Părintele Melchisedec ne-a vorbit cu precădere în prima seară.

A doua seară duhovnicească

Cea de-a doua întâlnire, care a avut loc luni, 24 iulie, de la ora 20:00, a fost în mare măsură o continuare a destăinuirilor monahului finlandez, dar și un periplu prin întrebările „foarte bune” (cum le considera Părintele Melchisedec) ale celor din public. Monahi, monahii, tineri și bătrâni, oameni de aproape toate vârstele și ocupațiile au venit luni seara ca să-l asculte pe cel care l-a cunoscut personal, timp de trei ani, pe Părintele Sofronie Saharov. Bineînțeles că accentul a fost de data aceasta pe întâlnirile cu marele duhovnic, cuvintele sale, modul său de a fi reieșind foarte clar din impresiile Părintelui Melchisedec care sunt atât de vii chiar și acum, după mai bine de 23 de ani.

Fiind un tânăr în căutarea Adevărului și al unui ajutor duhovnicesc viabil, Părintele Melchisedec avea în jur de 18-19 ani când a vorbit pentru prima dată cu Părintele Sofronie. Au purtat acea discuție în engleză, deși starețul Mănăstirii „Sfântul Ioan Botezătorul” din Essex învățase limba engleză abia târziu, după vârsta de 60 de ani. Părintele Sofronie uimea prin modul în care se făcea toate tuturor, reușind să-i vorbească fiecăruia în parte în funcție de nivelul și de căutările sale. Nu-i plăceau întâlnirile cu oameni care căutau răspunsuri doar la întrebări lumești, dar se implica cu toată ființa în dialogurile în care credincioșii voiau să afle calea potrivită spre Dumnezeu pe Care Părintele Sofronie Îl iubea cu toată inima. Deși nu a decis niciodată în locul nimănui ce să facă în viață – dacă să se căsătorească sau să se călugărească – Părintele Sofronie reușea să ghideze fiecare persoană spre cea mai bună

cale fără a-i constrânge în niciun fel libertatea de alegere. Astfel a reușit și Părintele Melchisedec să primească răspunsuri la cele mai importante întrebări pe care le avea. Prin urmare, Părintele Sofronie a rămas în viața monahului de origine finlandeză unul dintre cei mai mari duhovnici pe care i-a cunoscut vreodată.

În timpul dialogului, am aflat și despre prima călătorie a Părintelui Melchisedec în România, călătorie care i-a marcat parcursul duhovnicesc prin întâlnirea cu Părintele Cleopa la Mănăstirea Sihăstria. A fost în mod evident o întâlnire de mare importanță pentru tânărul de atunci, având în vedere că monahul de acum vorbește cu multă dragoste și recunoștință când își amintește și re trăiește acea discuție cu Părintele Cleopa și cu o parte din obștea de la Sihăstria.

Multe alte întrebări și răspunsuri în special despre Rugăciunea Inimii au conturat cea de-a doua conferință cu Părintele Melchisedec, care s-a terminat cu o temă de casă din partea părintelui, și anume aceea de a ne ruga ca Domnul să-i dea cuvânt de folos pentru noi în cea de-a treia seară duhovnicească.

A treia seară duhovnicească

Se pare că măcar unii și-au făcut într-adevăr tema, pentru că ultimele discuții au avut loc marți, 25 iulie, de la ora 19:00, într-un cadru ceva mai restrâns, dar și mai intim. A fost o întâlnire cu aspect practic, ocazie cu care părintele ne-a dat sfaturi duhovnicești, făcând referire atât la propriul său parcurs duhovnicesc, cât și la felul în care îi îndrumă în spovedanie pe fiii și fiicele sale duhovnicești pentru a face față ispitelor de fiecare zi și pentru a crește în credință. A menționat de foarte multe ori importanța unei spovedanii dese și sincere pentru a putea discerne duhurile cu care ne luptăm, doar părintele duhovnic putând să ne corecteze în cele rele și să ne încurajeze în cele cu adevărat bune și folositoare. Ne-a îndemnat cu multă dragoste, dar și seriozitate, să evităm invidia dintre noi și dintre celelalte comunități creștine pentru că altfel nu vom putea clădi nimic trainic și duhovnicesc cu adevărat.

O despărțire grea, care sperăm să ducă la o altă revedere

Fiindu-ne greu să ne desprindem unii de alții, discuțiile au continuat și afară, după conferință, în răcoarea unei seri ploioase. De data aceasta, am aflat mai multe și despre părerea Părintelui Melchisedec despre români, despre România, dar și despre comunitatea celor care se adună la Biserica Studenților. Ne-a spus cât de bine s-a simțit la noi și cât de mult i-a plăcut comunitatea noastră și toată strădania care se depune aici. A mărturisit că se simte ca acasă în bisericuța de lemn pentru că duhul ei e foarte asemănător cu cel de la mănăstirea sa. Ne-a îndemnat să ne ținem de Mântuitorul nostru Iisus Hristos și de duhovnicul nostru, pentru care ar trebui să ne rugăm cât de mult. Știa de la Părintele Rafail Noica despre înclinația extraordinară a românilor spre credință și se bucură să descopere din propria sa experiență valabilitatea acelei afirmații. În timp ce ne binecuvânta, ne-a rugat să-l pomenim și pe el în rugăciuni, alături de obștea Părintelui Chiril din care face parte.

Ne-a vorbit despre lucruri atât de importante și de profunde, dar într-un mod în care Părintele Melchisedec a reușit să ne țină mereu cu zâmbetul pe buze. Un zâmbet asumat, bineînțeles, transmițând o seninătate pe care fiecare creștin e dator să o aibă ca mărturie de netăgăduit a iubirii lui Dumnezeu pentru noi și a credinței noastre în El.

În pelerinaj cu fluturii Pelerinaj pe jos pe vârful Grui

Iulia Anamaria Mureșan

La sfârșitul primei săptămâni din luna iulie, membrii comunității Bisericii Studenților și ai ASCOR Cluj-Napoca dornici de drumeție și însetați de frumusețea făpturii zidite de Dumnezeu au pornit într-un nou pelerinaj pe jos, pe un traseu bătătorit adesea de tălpile dragului ierarh, Preasfințitul Vasile, el însuși fiind cel care l-a recomandat pentru frumusețea peisajului. Preasfințitul Vasile îi plăcea să se retragă în Munții Călimani, prin împrejurimile Mănăstirii Piatra Fântânele. De asemenea, din drag pentru eroii neamului, acesta a sprijinit lucrările de ridicare a unui monument închinat lor, în special a soldaților căzuți în Primul Război Mondial, pe vârful Grui. Acolo ne doream și noi să ajungem.

Așadar, în toiu noapții, cum deja ne este obiceiul, ne-am adunat cu toții pentru a porni într-o nouă drumeție cu folos duhovnicesc. Primul popas l-am făcut la poalele dealului pe care este situată Mănăstirea Piatra Fântânele, unde aveam să ne întoarcem la finalul călătoriei. Pe urmă am petrecut câteva minute bune admirând lacul de acumulare Colibița, iar apoi, din localitatea Dornișoara, am pornit pedestru, uimindu-ne constant de prospețimea, armonia și gingășia naturii. Privirea noastră se scâldea când în verdele crud al brazilor falnici, când în coloritul unor flori de o rară delicatete și a insectelor firave care ne ieșeau în cale de-a lungul drumului – în mod special fluturii, care ne-au dovedit o mare familiaritate și lipsă de sfială prin faptul că își purtau adesea aripile prin preajma noastră, foarte aproape de noi. Ca întărire și îndulcire ne-au servit frăguțele, așternute la marginea drumului, dar ascunse smerit, precum virtuțile, sub frunze. Susurul apelor pe lângă care am trecut ne amintea de cristalul apei celei vii despre care Mântuitorul ne vorbește în Evanghelie.

Am avut parte atât de soare și cer senin, cât și de ploaie. Traseul era când ușor de parcurs, când anevoios. Aceasta ne-a amintit de tipicul „vale-deal” ce caracterizează viața duhovnicească. Ultimii doi kilometri ne-au solicitat cel mai mult puterile trupești, dar și pe cele sufletești. Consecvența și nădejdea se impuneau imperios în urcușul pe care trebuia să înaintăm.

Ajunși la destinație, am constatat că tot efortul de până atunci a meritat! Ne-am uimit de frumusețea și de caracterul maiestuos, dar nu infatuat, al monumentului. Una din întrebările care îmi stăruia în minte era: „Dacă mie mi-a fost atât de greu să urc aici, având doar un rucsac în spate, cum o fi fost oare pentru cei care cu transportat aici materialele necesare și care s-au ostenit la ridicarea monumentului?”. Așadar, cinste celor ce s-au nevoit la zidirea acestuia!

Dat fiind că în mijlocul nostru era și Părintele Bogdan Zurbășu, s-a oficiat și slujba Parastasului în cinstea pătimitorilor. Tinerii prezenți au participat activ intonând cântări și citind rugăciunile tipice din Molitfelnic. Dorința de a-și cinsti eroii a întrecut oboseala trupească și i-a motivat să se roage pentru sufletele celor adormiți în condițiile atât de grele ale războiului. Drept colac ne-a servit pâinea din traista unui pelerin, iar vinul a fost dăruit de către unul dintre sătenii din Piatra Fântânele.

În ciuda dificultății traseului, pelerinii și-au păstrat vioiciunea și buna dispoziție. Crângul era străbătut atât de trilarile păsărelelor,

cât și de glasurile unor „cântăcioși” care au adăugat câteva versuri adaptate contextului unui cântec deja cunoscut în comunitatea noastră: „Atunci când urci/ Important e să ajungi/ Fericit și voios,/ Nu trist și oficos!”.

La întoarcere, o mare binecuvântare pentru cei osteniți a fost o căruță trasă de cai, a cărui birjar i-a primit cu bunăvoință pe toți cei care voiau să încerce „salteaia” de iarbă proaspăt cosită. Astfel, ultimii câțiva kilometri care mai rămăseseră până la autocar au fost parcurși cu mare veselie de cei care aleseserăm să urcăm în căruță. Unii dintre noi nu mai încercaserăm această bucurie din copilărie.

Am găsit odihnă trupească și sufletească în sânul obștii mănăstirii Piatra Fântânele, care ne-a primit cu drag și ne-a așteptat cu o masă caldă. Din punct de vedere duhovnicesc, ne-a servit drept hrană închinarea în fața unei icoane care, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, a fost împușcată de către soldații ruși. De asemenea, activitatea filantropică a maicilor ne-a fost pildă de jertfelnicie și dărnicie. Monahiile au înființat așezăminte pentru copiii nevoiași din satele învecinate ori abandonate. Dat fiind că școala din sat s-a desființat, educatorii sunt acum maicile, care le predau copiilor lecții și îi inițiază în tainele cunoașterii. Printre altele, se organizează și ateliere de chitară și vioară. Mulți dintre copii rămân să doarmă acolo, în internatul special amenajat, până vinea, când pleacă acasă, ori rămân de tot, fiindcă nu mai sunt primiți altundeva. Lucrările de construire a așezămintelor cu scop de ajutorare socială continuă în incinta mănăstirii, iar vara se organizează tabere de muncă. Impresionant este că echipa de arhitecți este formată din maicile cu studii în acest domeniu.

Am parcurs cu veselie și tihnă duhovnicească drumul spre casă, bucurându-ne în continuare, pe cât ne-a permis lumina soarelui, de priveliști deosebite, care ne vorbeau despre frumusețea și înțelepciunea Marelui Creator. De-a lungul acestui pelerinaj s-au creat noi prietenii și s-au strâns legături. Concluzia câtorva pelerini cu privire la parcurgerea unui traseu dificil, dar care poate fi aplicată și altor situații ale vieții, este următoarea: „Important e să ajungi, nu să ajungi repede.”

Legarea cuvintelor de Cuvânt

Bogdan Herțeg

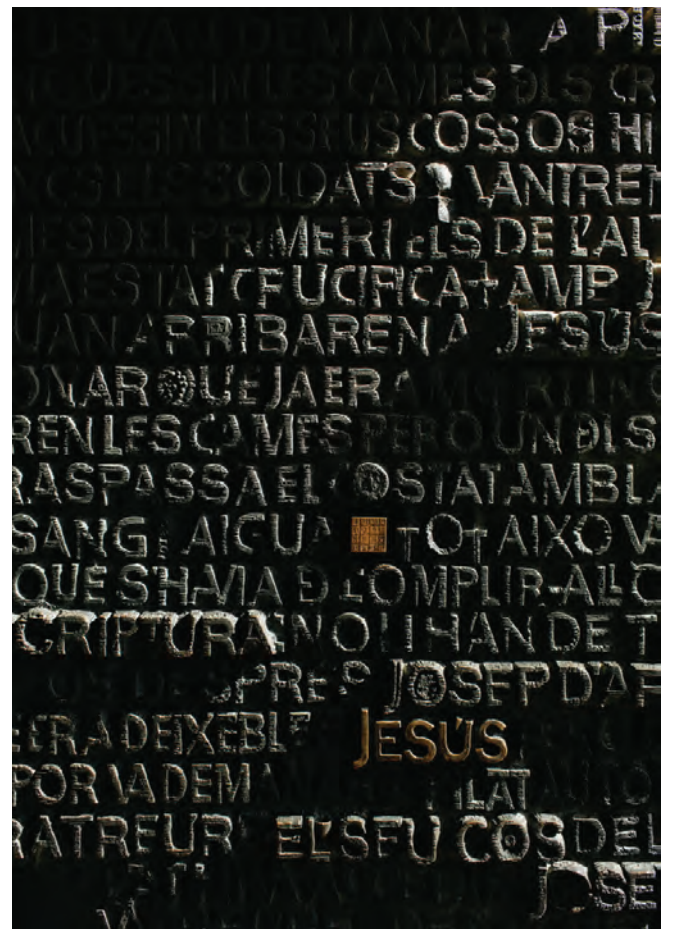
Lrintre jurnaliștii care iau interviuri există două tendințe. Unii intervin des, încercând a-l descoase pe cel aflat în fața lor. Alții intervin puțin. Aceștia din urmă nu mai par atât de profesioniști, dar felul lor de a fi devine roditor în jurnalismul duhovnicesc. Ascultând și zicând în gând *Rugăciunea lui Iisus*, jurnalistul va căuta cu răbdare cuvintele potrivite – *Ca merele de aur pe poliți de argint, așa este cuvântul spus la locul lui* (Pildele lui Solomon 25: 11). Dacă nu va descoase, jurnalistul își va coase inima lui de persoana pe care o are în față, iar cuvintele se vor lega altfel. Martin Heidegger scria că verbul grecesc *legein* (ce înseamnă *a spune*, dar și *a aduna*, *a reuni*, *a lega*) este rădăcina noțiunii de *logos*. Dumnezeu Cuvântul este Atotțiitorul, Cel care le adună, le reunește, le leagă pe toate ale Sale prin puterea Lui iubitoare.

Un înțeles mai desfășurat pentru verbul *legein* este *a aduna recolta și a o adăposti*. Atunci nici nu mă mir de pilda semănătorului. Prin această pildă, Hristos întoarce cuvântul înspre revelația ce i-a dat naștere. Numindu-Se Semănător, Se numește Logos. *Semănătorul seamănă cuvântul* (Marcu 4: 14), le explică Iisus apostolilor. Apoi sămânța răsare și crește până la grâu în spic. *Iar când rodul se coace, îndată trimite secera, că a sosit secerișul* (Marcu 4: 29). Cuvântul este sămânță ce poartă în sine secerișul. Deci așa să vorbim încât să putem aduna și adăposti rod bun după cuvintele noastre.

Mă gândesc acum că termenul *logos* a devenit fundamental pentru sistemele primilor mari filosofi. Și ce cutremur, șoc mental, trebuie să fi fost pentru lumea antică toată concepția creștină, când logosul școlilor de filosofie a fost coborât din văzduhul abstracțiunilor pentru a fi identificat cu un anumit Om ce a murit pe Cruce.

Față de cuvintele lui Hristos, cutremurată este și gândirea lumii de acum. E o lume a revoltei, uneori colectivă, și atunci televizată, dar cel mai adesea individuală, neștiută. Am observat că mă revolt împotriva Domnului din anumite motive, iar alții din aceleași motive nu se revoltă; și invers. Cred că fiecare se revoltă după patima sa. Patima se revoltă în om, căci în firescul ei zidirea nu simte nevoia să se revolte împotriva Ziditorului ei.

În general, omul se revoltă împotriva oamenilor și împotriva lui însuși, adică împotriva unor ținte mai palpabile și

mai ușor de calculat. Atunci are porniri rele. Sunt ele duse la capăt, la paroxism? Și în ce ar consta acest punct culminant? În ură ucigătoare? În ignoranță deplină? În iertare. Iertarea este adevăratul paroxism al revoltei împotriva altora și împotriva sinelui. Iertarea este revolta împotriva revoltei și izbânda aducătoare de pace, izbânda inimii asupra sursei revoltei. Pacea este mai intensă decât războiul, este mai explozivă decât toate bombele, fiind de natură superioară, de ființare superioară. Dovada este că iertând și, mai mult, binecuvântând, făcând bine vrăjmașului, *vei grămădi cărbuni de foc pe capul lui* (Romani 12: 20). Iar dacă omul stinge revoltele din sufletul său, își scoate cuvintele din criză și va auzi nu doar glasul lui Dumnezeu, dar și glasul său. Și cuvintele se vor lega de Cuvânt. Căci dacă omul îi binecuvântează și îi ajută pe vrăjmași, cum va fi cu cei dragi ai săi?

Echipe: Tatiana Onilov, Andrei Mitrică, Gabriela Bulgaru, Ana-Maria Neag, Dana Filaropol, Andreea Micu, Iulia Anamaria Mureșan, Oana Laura Dăgă, Romina Sopoian.
Adresa ASCOR: Biserica din Hașdeu 45
Redacția FILOCALIA: Piața Avram Iancu, nr. 18, Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
ISSN: 1224-0567
revista.flocalia@yahoo.com